

962-80
2e

RICHTLIJNEN MILIEU-EFFECTRAPPORTAGE

**Baggerspecieberging
Hollandsch Diep/Haringvliet-Oost**

INHOUDSOPGAVE

HOOFDSTUK 1	3
1. INLEIDING	3
1.0 Korte terugblik	3
1.1 Algemeen	3
HOOFDSTUK 2	5
2. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN MOTIVERING VAN DE VOorgenomen ACTIVITEIT, NUT EN NOODZAAK	5
HOOFDSTUK 3	7
3. TE NEMEN EN EERDER GENOMEN BESLUIT EN ALSMEDE DE TE VOLGEN PROCEDURE EN BELEID	7
HOOFDSTUK 4	9
4. VOorgenomen ACTIVITEIT EN REDELIJKEWIJS IN BESCHOUWING TE NEMEN ALTERNATIEVEN	9
HOOFDSTUK 5	20
5. BESTAANDE TOESTAND EN DE TE VERWACHTEN ONTWIKKELING VAN HET MILIEU	20
5.1 Algemeen	20
5.2 Nadere begrenzing	20
5.3 Bestaande toestand	20
5.4 Autonome ontwikkeling	22
HOOFDSTUK 6	23
6. DE GEVOLGEN VOOR HET MILIEU	23
6.1 Algemeen	23
6.2 De te verwachten gevolgen voor het milieu	24
HOOFDSTUK 7	26
7. VERGELIJKING VAN DE ALTERNATIEVEN	26
HOOFDSTUK 8	27
8. OVERZICHT VAN LEEMTEN IN KENNIS EN INFORMATIE EN EVALUATIE	27
8.1 Leemten in kennis en informatie	27
8.2 Evaluatie	27
HOOFDSTUK 9	28
9. VORM EN PRESENTATIE VAN HET MER	28

- Bijlage 1. Samenvatting en beantwoording van de ingekomen adviezen en reacties op de ter inzage gelegde startnotitie-MER.
- Bijlage 2. Hoofdpunten van het advies voor richtlijnen van de Commissie voor de milieueffectrapportage.

RICHTLIJNEN MILIEU-EFFECTRAPPORTAGE

**Baggerspecieberging
Hollandsch Diep/Haringvliet-Oost**

STAATSSECRETARIS VAN VERKEER EN WATERSTAAT
GEDEPUTEERDE STATEN VAN NOORD-BRABANT
GEDEPUTEERDE STATEN VAN ZUID-HOLLAND

NOVEMBER 1998

HOOFDSTUK 1

1. INLEIDING

1.0 Korte terugblik

In 1990 is door de initiatiefnemers: de provincies Noord-Brabant en Zuid-Holland en Directie Zuid-Holland van Rijkswaterstaat, een m.e.r./vergunningenprocedure gestart voor de aanleg van een baggerspeciedepot in het Hollandsch Diep. Daarmee werd uitvoering gegeven aan de regeringsbeslissing om voor de berging van verontreinigde baggerspecie grootschalige, bovenregionale depots aan te leggen. Uit deze procedure kwam als voorkeurslocatie 'Atol-West' naar voren, een ondiepe zone in het midden van het Hollandsch Diep ter hoogte van Numansdorp en Willemstad.

Nadat hiertegen beroep was ingesteld bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State resulteerde dit in december 1996 tot vernietiging wegens motiveringsgebrek van de vergunningen.

Initiatiefnemers hebben ervoor gekozen om via een openplanproces de m.e.r./vergunningenprocedure geheel opnieuw te starten (zie voor de omschrijving van het openplanproces bladzijde 6 van de startnotitie).

Een verschil met het vorige initiatief (procedure en uitgangspunten) is onder andere dat:

- het zoekgebied is uitgebreid met het gedeelte van het Haringvliet ten oosten van het eiland Tiengemeten;
- de aanleg van meerdere kleinere depots wordt onderzocht;
- meerdere typen depotruimte* zullen worden onderzocht.

1.1 Algemeen

De provincies Noord-Brabant en Zuid-Holland en Directie Zuid-Holland van Rijkswaterstaat zijn voornemens om te komen tot de aanleg, het gebruik en het beheer van een depotruimte in het Hollandsch Diep en/of Haringvliet-Oost voor opslag van verontreinigde baggerspecie. Met de voorgenomen activiteit wordt beoogd invulling te geven aan het beleidsvoornemen uit de derde Nota Waterhuishouding en een beleidsvoornemen uit de (concept) vierde Nota Waterhuishouding. Dit betreft het voornemen een depotruimte aan te leggen voor het bergen van verontreinigde onderhoudsbaggerspecie en saneringsspecie. Ook zal worden gezien in hoeverre verwerking mogelijk is.

Bedoelde depotruimte zal gedurende een periode van tien jaar gefaseerd worden aangelegd. De termijn voor het vullen van de totale depotruimte bedraagt naar verwachting twintig jaar.

In de daartoe opgestelde startnotitie wordt aangegeven dat deze baggerspecie voor het grootste deel vrijkomt bij een eventuele verwijdering van verontreinigde baggerspecie uit de vervuilde waterbodems uit het Benedenrivierengebied, met uitzondering van het Rotterdamse vaargebied, en de regionale wateren in de provincies Zuid-Holland en Noord-Brabant.

De startnotitie geeft aan dat vooralsnog wordt uitgegaan van de realisering van depotruimte voor de berging van maximaal 30 miljoen m³ baggerspecie.

- * Daar waar in deze richtlijnen het woord , depot, depotruimte en/of berging wordt gesproken, dient te worden gelezen: een of meerdere depots/bergingsplaatsen voor baggerspecie.

Het realiseren van een baggerspeciedepotruimte met een capaciteit van 500.000 m³ of meer is een activiteit waarop de regeling inzake milieu-effectrapportage (m.e.r.), zoals opgenomen in de Wet milieubeheer, van toepassing is.

De m.e.r.-plicht is in dit geval gekoppeld aan de te nemen besluiten op de aanvragen voor vergunningen krachtens de Wet milieubeheer, de Wet verontreiniging oppervlaktewateren (Wvo) en eventueel de Ontgrondingenwet en/of de Rivierenwet. Of een vergunning op grond van de Ontgrondingenwet en/of de Rivierenwet vereist is, zal afhangen van de besluitvorming rond de definitieve depotruimte. Het op te stellen MER zal voldoende informatie moeten bevatten om een zorgvuldig en afgewogen oordeel te kunnen geven over het al dan niet toestaan van de ontgrondingen en de voorwaarden waaronder die activiteit in geval van toestemming kan worden uitgevoerd.

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland en/of van Noord-Brabant zijn bevoegd gezag voor de Wm-vergunning; de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat is bevoegd gezag voor de Wvo-vergunning en de vergunning op grond van de Rivierenwet/de Ontgrondingenwet. Voor de vergunningverlening op grond van de Wet milieubeheer is een 'verklaring van geen bedenkingen' van de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer vereist.

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland dragen zorg voor de gecoördineerde voorbereiding en behandeling van het Milieu-effectrapport (MER).

De startnotitie voor het MER heeft van 6 juli 1998 tot 1 september 1998 ter inzage gelegen. Gedurende deze termijn zijn de wettelijke adviseurs en overige betrokkenen in de gelegenheid gesteld hun adviezen en opmerkingen met betrekking tot de richtlijnen kenbaar te maken.

Het advies voor de richtlijnen van de Commissie voor de milieu-effectrapportage is ontvangen op 5 oktober 1998.

De onderhavige richtlijnen zijn opgesteld op basis van de startnotitie, het advies van de Commissie voor de milieu-effectrapportage en de overige binnengekomen adviezen en reacties.

Een overzicht van de ingekomen reacties wordt gegeven in bijlage 1. Hierin is tevens aangegeven op welke wijze de ingekomen reacties zijn verwerkt.

HOOFDSTUK 2

2. PROBLEEMSTELLING, DOEL EN MOTIVERING VAN DE VOORGENOMEN ACTIVITEIT, NUT EN NOODZAAK

- 2.1 In het MER dient een beschrijving gegeven te worden van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd en de noodzaak daartoe.
Het bergen van de bij een sanering vrijkomende verontreinigde specie in een depotruimte, als meest geschikte saneringsoplossing, dient aannemelijk te worden gemaakt in relatie tot andere mogelijkheden van verwijdering en be- en verwerking van de verontreinigde baggerspecie en het overheidsbeleid hieromtrent. Hierbij dient niet alleen gekeken te worden naar de effecten die een relatie hebben met de aanleg, exploitatie, afwerking van de depotruimte, maar ook naar het milieurendement van de sanering van het gebied.
- 2.2 Geef een beschrijving van de (achtergronden van de) problematiek van de verontreinigde waterbodems in zijn algemeenheid. Geef een schets van het overheidsbeleid c.q. de beleidskaders waarin is besloten tot sanering van waterbodems. Geef tevens een beschrijving van het bestaande en in ontwikkeling zijnde overheidsbeleid en activiteiten in de meeste brede zin gericht op preventie van verdere vervuiling van waterbodems. Geef het bestaande en in ontwikkeling zijnde overheidsbeleid weer ten aanzien van het baggeren, het transporteren en de be- en verwerking van baggerspecie, alsmede de (op korte termijn te verwachten) technische ontwikkelingen op dit gebied.
Geef daarbij aan in hoeverre hieruit reële alternatieven voor het bergen van baggerspecie binnen de termijn van de voorgenomen activiteit kunnen voortvloeien, dan wel in hoeverre een vermindering van de hoeveelheid of wijziging van de kwaliteit van de te storten bagger te verwachten is.
Schets ook het vigerende hergebruiksbeleid (20%-doelstelling).
- 2.3 Beschrijf en motiveer de begrenzing van het herkomstgebied van de te bergen bagger. Geef aan wat precies wordt bedoeld met de regionale wateren in de provincies Zuid-Holland en Noord-Brabant.
- 2.4 Geeft gemotiveerd aan voor welke termijn het initiatief bedoeld is, mede in relatie tot het preventiebeleid zoals genoemd in 2.2.
- 2.5 Beschrijf de fysisch/chemische samenstelling van de waterbodems in het herkomstgebied (zie 2.3); daarbij dient met name aangegeven te worden welke baggerspecie van welke waterbodems op grond van het in 2.2 genoemde beleid eventueel voor verwijdering in aanmerking komt, en om welke kwaliteiten en hoeveelheden bagger (in m³ in situ) het hier gaat. Beschouw hierbij zowel de onderhouds- als saneringsbaggerspecie.
In de beschrijving dient onder andere aandacht te worden besteed aan de fysische en chemische samenstelling en de gehanteerde bemonster- en meetmethoden.
Deel op basis van de kwaliteitsgegevens en de in de derde Nota Waterhuishouding, de Evaluatienota Water (ENW) en (concept)vierde Nota Waterhuishouding gegeven waterbodem-/baggerspecienormering de baggerspecie in kwaliteitsklassen in. Geef daarbij aan wat de gehanteerde indeling betekent.

- 2.6 Geef een indicatie van de hoeveelheid verontreinigde stoffen (zie 2.5) die nu nog jaarlijks sedimenteert in de wateren binnen het herkomstgebied. Beschrijf hoe en in welke mate de verontreiniging aanwezig is. Geef daarbij ook een beschouwing over toekomstige ontwikkelingen, met betrekking tot de kwaliteit van de toplaag van de waterbodem in relatie tot de kwaliteit van het sediment, zowel met als zonder sanering (zie ook 2.2 en 2.5).
- 2.7 Geef aan welke waterbodems binnen het herkomstgebied (zie 2.3) en binnen de termijn van het initiatief (zie 2.4) naar verwachting daadwerkelijk zullen worden verwijderd, uitgaande van voldoende bergings/verwerkingsmogelijkheden. Geef aan welke criteria worden gehanteerd bij de vraag of en welke waterbodems al dan niet worden gesaneerd. Hierbij is een globale analyse gewenst van de milieuwinst bij definitief storten ten opzichte van niet saneren/baggeren. Geef een prognose van de hoeveelheden bagger (m^3 in situ) en de samenstelling daarvan (zie 2.5) die vrij zullen komen bij de sanering en onderhoud en de mogelijke fasering. Geef naast een meest waarschijnlijke prognose tevens een minimum- en een maximumvariant, en beschrijf de onzekerheden die deze prognose beïnvloeden. Motiveer de bergingsruimteopties voor de hoeveelheden verontreinigde baggerspecie die bij onderhoud en sanering moeten worden verwijderd en de bijbehorende termijnen. Geef de minimale omvang weer van een stortlocatie.
- 2.8 Geef de mogelijkheden voor storten van de verontreinigde baggerspecie aan in bestaande stortlocaties.
- 2.9 In de startnotitie staat vermeld dat bergingsruimte benodigd is voor 30 miljoen m^3 baggerspecie. Hierbij is uitgegaan van zogenaamde 'situ' kubieke meters. Geef aan in hoeverre als gevolg van het baggeren en/of storten bijmenging met water plaatsvindt. Geef hierbij aan wat dit betekent voor de te realiseren depotcapaciteit. Maak daarbij een inschatting van de hoeveelheid baggerspecie die in de vloeibare vorm zal worden verwijderd/aangeleverd en de hoeveelheid baggerspecie die in min of meer (steek)vaste vorm met beunbakken op het depot zal worden aangevoerd. Daartoe behoort ook de baggerspecie die een voor-consolidatie op de locatie van baggeren heeft ondergaan en later per beunbak alsnog wordt afgevoerd naar het depot.
- 2.10 Motiveer, rekening houdend met 2.1 tot en met 2.9, de noodzaak tot het bergen van verontreinigde baggerspecie, en geef aan om welke hoeveelheden (in m^3 en kg droge stof) en welke samenstelling waaronder de klasse-indeling het naar verwachting zal gaan, en wat de herkomst van de baggerspecie is. Geef hierbij aan of er ook rekening wordt gehouden met berging van baggerspecie buiten het herkomstgebied en met de berging van andere afvalstoffen.
- 2.11 Formuleer op basis van enerzijds de probleemstelling voor het betreffende gebied en anderzijds de doelstelling van de voorgenomen activiteiten (uitwerking van het MER volgens de richtlijnen 2.1 tot en met 2.10) concrete beoordelingscriteria, waaraan de in het MER uit te werken varianten en alternatieven zullen worden getoetst.

HOOFDSTUK 3

3. TE NEMEN EN EERDER GENOMEN BESLUIT EN ALSMEDE DE TE VOLGEN PROCEDURE EN BELEID
- 3.1 Geef aan ten behoeve van welke besluiten het MER wordt opgesteld en door wie deze besluiten zullen worden genomen.
- 3.2 Beschrijf de met betrekking tot de genoemde besluiten te volgen procedure(s) en tijdsplanning, alsmede welke inspraakmomenten onderscheiden worden en welke adviesorganen en -instanties formeel, dan wel informeel, worden betrokken bij de procedure(s).
- 3.3 Geef aan welke besluiten naast de onder 3.1 genoemde nog genomen moeten worden teneinde het project ten uitvoer te kunnen brengen. Te denken valt aan bijvoorbeeld plannen/vergunningen in het kader van de Wet op de Ruimtelijke Ordening, waterstaatswetgeving, de Wet bodembescherming en andere relevante wetgeving. Geef aan hoe de diverse besluiten op elkaar worden afgestemd.
- 3.4 Geef de relevante regelgeving, plannen en bestuurlijke uitspraken weer, die invloed uitoefenen op of beperkingen opleggen aan de besluiten waarvoor het MER wordt opgesteld. De status en betekenis moeten worden beschreven evenals in welk opzicht hierin een randvoorwaarde ligt voor de verdere besluitvorming. Naast de in de startnotitie aangegeven wetten en (uitvoerings)besluiten, beleidsdocumenten, nota's, rapporten en andere belangrijke informatiebronnen dienen de navolgende beleidsdocumenten bij de opstelling van het MER betrokken te worden:
- de Monumentenwet 1988 (met name artikel 20 bescherming stadsgezicht);
 - Wet Indijkingen en Droogmakerijen (1904), Nationaal Milieubeleidsplan (NMP) en NMP-Plus, NMP-drie, Natuurbeleidsplannen, Vierde Nota op de Ruimtelijke Ordening Extra;
 - Saneringsprogramma Waterbodembodem Rijkswateren 1999-2010, (ontwerp-)Stortbesluit, Beheersplan voor de Rijkswateren (1997-2000);
 - startnotitie (1998) en concept-MER Beheer Haringvlietsluizen;
 - overige internationale overeenkomsten, tractaten en verdragen;
 - provinciale verordeningen, beleidsnota's, waaronder het Waterhuishoudingsplan van de provincies Zuid-Holland (1995-2000) en Noord-Brabant (1998-2002), en het beleid zoals dat in het kader van de Integrale Verkenning Benedenrivieren wordt ontwikkeld;
 - de Nota Compensatiebeginsel Natuur en Landschap (1997) van de provincie Zuid-Holland;
 - concept-beleidsnota baggerspecieverwijdering regionale wateren Noord-Brabant, Provinciaal baggerbeleid Zuid-Holland zoals is vastgelegd in het Milieubeleidsplan, 'Uitwerking baggerbeleid' van Zuid-Holland (1995-1999);
 - Hoeksche Waard Omgevingsplan (HOP) (juni 1997);
 - het verdrag van Valetta (Europees verdrag inzake de bescherming van Archeologisch Erfgoed (1992);
 - EU-Vogelrichtlijn
Richtlijn nr. 79/409/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 2 april 1979 inzake het behoud van de Vogelstand, zoals gewijzigd bij de richtlijn nr. 85/411/EEG van de Commissie Europese Gemeenschappen van 25 juli 1985;

- EU-Habitatrichtlijn
Richtlijn nr. 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna, zoals gewijzigd bij de richtlijn nr. 97/62/EG van de Raad van 27 oktober 1997;
- Conventie van Ramsar (wetlands-conventie)
Overeenkomst inzake watergebieden van internationale betekenis, in het bijzonder als verblijfplaats van watervogels (Trb. 1975, 84, Trb. 1980, 90).

3.5 Geef, met betrekking tot het eventueel bij de aanleg van een depot vrijkomende hoeveelheid zand, de relatie weer met het rijksbeleid en provinciaal beleid ten aanzien van zandwinning.

HOOFDSTUK 4

4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN REDELIJKERWIJS IN BESCHOUWING TE NEMEN ALTERNATIEVEN

Inleiding

In de hierna volgende paragrafen worden de richtlijnen gegeven voor de beschrijving van de voorgenomen activiteit en de alternatieven en varianten daarvoor.

Alvorens tot een gedetailleerde uitwerking van de depotvormen wordt overgegaan, dienen criteria en randvoorwaarden ontwikkeld te worden aan de hand waarvan een of meerdere locaties ontwikkeld worden die binnen het zoekgebied redelijkerwijze in aanmerking komen voor de berging van de baggerspecie. Milieuhygiënische en visuele aspecten dienen duidelijk een rol te spelen bij deze criteria en randvoorwaarden. Daarnaast dienen andere gebruiksfuncties dan het bergen van baggerspecie een rol te spelen. De bestaande toestand en de te verwachten ontwikkelingen van het milieu (hoofdstuk 5) verschaffen voor dit selectieproces van belang zijnde informatie.

Op basis van het uitgevoerde selectieproces kan worden overgegaan tot het in detail opstellen van alternatieven die een oplossing kunnen bieden voor de probleemstelling.

4.1 De ontwikkeling en selectie van alternatieven

De volgende aanpak is bij de ontwikkeling en beoordeling van alternatieven aan te bevelen:

- selecteer potentieel geschikte locaties;
- geef voor de potentieel geschikte locatie mogelijke inrichtingen (depotvormen; uitersten: omdijkt, onderwaterput; combinaties) en betrek daarbij ook reeds de mogelijke nabestemming;
- selecteer daaruit een aantal geschikte locaties met bijbehorende inrichting en acceptatiebeleid;
- maak combinaties van die geschikte locaties met inrichting (per combinatie de maximaal benodigde capaciteit);
- selecteer daaruit een beperkt aantal kansrijke combinaties en beschrijf daarvan de effecten meer in detail;
- ontwikkel daarbij ook actief een MMA;
- ontwikkel het voorkeursalternatief.

Bij deze aanpak is het volgende van belang:

- een modulaire aanpak (minimale depotruimte circa 10 miljoen m³) die ook afzonderlijk kan worden uitgevoerd om te kunnen inspelen op de daadwerkelijk optredende capaciteitsbehoefte (flexibiliteit, faseerbaarheid) en mogelijk uitgewerkt per deelstroom (met eventueel een eigen acceptatiebeleid);
- bij het in eerste aanleg vergelijken van alternatieve locaties dient ook de orde van grootte van emissies en milieueffecten te worden beschouwd van verschillende depotvormen (met bijbehorende standaard 'technische' maatregelen). Ook dient bij de locatiekeuze vroegtijdig, reeds in de eerste stappen van het beoogde stappenplan, de aard van de nabestemming (afwerkingsvorm) te worden betrokken, aangezien het bereiken van de gestelde natuur- en recreatiedoelstellingen (medegebruik) deels tevens locatiespecifiek en inrichtingsafhankelijk zullen zijn.

Daarbij dient rekening te worden gehouden met:

- omvang en tempo van vrijkomen van te verwijderen verontreinigde baggerspeciestromen en van bij aanleg vrijkomend bruikbaar en onbruikbaar bodemmateriaal;
 - de landschappelijke inrichting en inpassing (passend in een grootschalig estuariene riviersysteem) van een boven water uitkomend depot;
 - nautische en waterhuishoudkundige inpassing (veiligheid en capaciteit).
- Om te voorkomen dat te lang met een te groot aantal alternatieven en varianten wordt gewerkt, is trechtering met behulp van een getrapte multicriteria-analyse (MCA) gewenst. De toepassing van gewogen somming wordt aanbevolen. Daarbij dienen wel de volgende methodologische aandachtspunten in het oog te worden gehouden:
- in de eerste stap dienen ongelijksoortige effecten niet te sterk te worden samengevoegd (geaggregeerd); dit bemoeilijkt het beoordelen van de (eind)resultaten vanuit diverse invalshoeken (doelgroepen/belangen);
 - in de vergelijking dient als referentie ook de nulsituatie op de betreffende locatie(s) en omgeving zonder depot te worden meegenomen om te voorkomen dat de toekenning van de zwaarte van de gewichten aan (de belangrijkheid van) de diverse (milieu)effecten nergens mee kan worden vergeleken en niet in het juiste perspectief kan worden geplaatst;
 - het uitvoeren van een uitgebreide gevoeligheidsanalyse, waarin zichtbaar wordt gemaakt in hoeverre de wenselijkheid van alternatieven verandert bij een zekere variatie in de toegepaste gewichtensets en welke invloed variatie in aannames heeft op de uitkomsten;
 - de alternatieven, criteria en (milieu)effecten dienen overzichtelijk en evenwichtig te worden weergegeven. Hierbij dient aandacht te worden besteed aan een inzichtelijke presentatie van de gevolgen.

Bij de ontwikkeling en selectie van alternatieven dient tevens rekening te worden gehouden met het (gefaseerd uit te bouwen) bedieningsregime van de Haringvlietsluizen. Het gaat om de mate van wisselwerking tussen (diverse) beheersregimes van de Haringvlietsluizen en de voorgenomen activiteit in verband met:

- veranderingen in de bodemmorfologie in het studiegebied (zie 5.2.1), ook in verband met veranderingen in komberging en omdat een zouttong tot uitvloeking van zwevend slib kan leiden (en hogere mobiliteit van zware metalen), met mogelijke gevolgen voor het aanbod aan (sanerings)specie;
- veranderingen in getijslag en (getij)stroomsnelheden (t.o.v. huidige spuistromen) en de mate van resuspensie, dit vooral bij onderwaterberging.

De hoofdvraag is of een nog te kiezen beheersregime (uiterste: stormvloedkering) beperkingen kan opleggen aan een depotvorm op een bepaalde locatie en andersom, vooral in het Haringvliet.

4.2 Te beschouwen varianten

Ter vergelijking met de diverse alternatieven dient een gedegen uitgewerkte referentiesituatie inclusief de autonome ontwikkeling in het plangebied, in het bijzonder ter plaatse van mogelijke locaties te worden uitgewerkt.

Naast de twee uiterste depotvarianten zoals genoemd in de startnotitie (omdijkt depot en onderwaterdepot/put) dienen ook de volgende varianten te worden beschouwd:

- een combinatievariant van een depot dat tijdens de vulfase bestaat uit een omdijkt depot en daarna wordt afgewerkt tot onder water (dijk wordt weer verwijderd), dit in verband met beperking van de visuele hinder op langere termijn;
- bestaande putten (zoals bijvoorbeeld de put van Cromstrijen);
- eerst halfopen en invaarbaar, later gesloten depot, al dan niet aansluitend aan dijk/oever;
- een depot dat wordt afgewerkt als een eiland binnen de gestelde randvoorwaarden aan de dijkhoogte;
- locaties met een capaciteit van circa 10 miljoen m³ die in het vorige MER louter om capaciteitsredenen (één depot van circa 30 miljoen m³) afvielen;
- een depot, buitendijks gelegen, maar wel direct aansluitend aan de dijk/oever. Het een en ander met het oogmerk, om op een meer betrouwbare wijze dan meer centraal in de rivier mogelijk is, milieubeschermende maatregelen te treffen. Een dergelijk depot zou op een zodanige plaats kunnen liggen dat niet of nauwelijks natuurwaarden verloren gaan en daarentegen door natuurontwikkeling nieuwe (waardevolle) rivierbegeleidende ecosystemen kunnen ontstaan.

Dit laatste kan betekenen dat de afwerking van het depot gericht wordt op:

- het creëren van grote oppervlakten ondiep water overgaand in nat-droog-situaties en omzoomd door lage kaden waarbinnen zich bodem- en visfauna kan ontwikkelen, ten gunste van functies voor moerasvegetaties en water- en moerasvogels;
- in geval van het plaatselijk ontbreken van gebiedseigen natuurlijke systemen langs de oever, kan in het buitendijkse gebied ook aansluiting worden gezocht bij de vaste wal, waardoor in de rivier een natuurlijke oeverzone kan worden uitgebouwd.
- Een volledig door water omgeven, omdijkt depot met een soortgelijke natuurdoelstelling. Hierbij kan worden gedacht aan rivierbegeleidende systemen zoals vroeger de Sassenplaat en Esseplaat.
- Behoudens ter plaatse van een depot zelf kunnen deze mogelijkheden tot grootschalige gebiedseigen natuurontwikkeling (rivierbegeleidende systemen) ook elders in het plangebied worden ontwikkeld door nuttige toepassing van bij aanleg (of verwerking) vrijkomend materiaal. Daarbij dient rekening te worden gehouden met de (internationale betekenis van het plangebied, dat een kerngebied van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is en onder meer is/wordt aangewezen als 'Important Bird Area' in het kader van de EU-Vogelrichtlijn en als speciale beschermingszone volgens de Habitatrichtlijn, in het bijzonder de buitendijkse terreinen van het Haringvliet. Tevens is op grote delen van de oevers en ondiepwaterzones (meer dan in para 111 graaf 4.2 van de startnotitie aangegeven) de Natuurbeschermingswet van toepassing.

Regionale plannen voor natuurherstel en- ontwikkeling van gebiedseigen systemen moeten worden gerespecteerd.

Bij deze varianten verdienen de volgende punten (voorzover relevant) aandacht:

- de (gekozen) fasering van de verschillende modules;
- de deelactiviteit ontgroning/zandwinning, de daartoe eventueel benodigde tussenopslag;
- omvang van extra verkeersstromen te land en te water door aanvoer van de baggerspecie en afvoer van bijvoorbeeld zand; de benodigde infrastructuur daarvoor;
- de (gevolgen van) verwerking van baggerspecie op een baggerstortlocatie in het plangebied: logistiek, geluid, visuele hinder, emissies naar grond- en oppervlaktewater;

- de vormgeving en maten van een depot (oppervlakte, diepte, taluds, hoogte van kaden/dijken);
- mogelijkheden tot afdekking en isolerende lagen bij bovenzijde, zijkaden en bodem; de effecten van eerst storten van relatief schone baggerspecie en/of klei op de bodem (opbouwen beschermende laag);
- technieken van inbrengen/vullen, mede in relatie tot de baggerspecieklasse, dichtheid en consistentie van de specie en stortdiepte en de consequenties daarvan voor het vrijkomen van verontreinigingen (onder meer resuspensie) en het consolidatiegedrag;
- fractiescheiding (bijvoorbeeld met behulp van een hydrocycloon of van een zandafscheidingsbassin), reiniging van de zandfractie en de slibfractie, versnelling consolidatie (geforceerd ontwateren), nabewerkingstechnieken gericht op een betere consistentie en dus 'stapelbaarheid' van ingedikte, verontreinigde baggerspecie of van afgescheiden slibfractie;
- mogelijkheden om (te zijner tijd) retourwater te zuiveren (bijvoorbeeld bezinking);
- nautische risico's (recreatievaart en beroepsvaart) ten gevolge van plaatselijke versmalling van het vaargebied;
- veiligheid: nautisch, toegankelijkheid van (jacht)havens, verdediging tegen golfslag, ijsgang, overstroming depotkade bij hoge bovenafvoer en de risico's van een maximaal geloofwaardig ongeval (kadedoorbraak, hoogwatergolven, aanvaring bij schepvaarttransport gevaarlijke stoffen) aanwezigheid pijpleidingenstraat;
- aanleg van het depot gedurende bepaalde seizoenen, in verband met verstoring van bijvoorbeeld recreatie en watervogels, dan wel in verband met risico's bij ijsgang en extra hoge waterafvoer;
- garanties die kunnen worden geboden voor het uitsluitend storten van baggerspecie van een bepaalde aard en tegen het storten van bijvoorbeeld sterk verontreinigde landbodem en illegaal storten. Beschrijf daartoe de te treffen organisatorische maatregelen met betrekking tot acceptatie en controle van de te verwijderen baggerspecie;
- mogelijke controlevoorzieningen (monitoring) en een beoordeling van de gevolgen van falen op het milieu dan wel herstel mogelijkheden bij falen;
- aanleg en afwerking van een depot gericht op oeverrecreatie, natuurbestemming, natuurrecreatie en/of medegebruik voor (water)recreatie;
- de organisatorische maatregelen met betrekking tot de nazorg en het beheer na gebruik.

4.3 Deze richtlijnen gelden voor kansrijke locaties

4.3.1 Alternatieven voor uitvoering, inrichting en beheer

Dit element van de voorgenomen activiteit, zoals beschreven in de startnotitie, wordt in deze paragraaf beschouwd als bestaande uit een aantal onderdelen. De volgende onderdelen zijn daarbij te onderscheiden:

1. afmetingen van het depot (inclusief eventuele fasering of compartimentering);
2. isolatie van het depot;
3. storthoogte;
4. waterhuishouding en eventuele immobilisatie;
5. aanvoer (overslag) en wijze van storten;
6. acceptatie, exploitatie, beheer en nazorg;
7. gebruiksmogelijkheden na sluiting en afwerking van het depot.

Voor een aantal van deze onderdelen zijn varianten denkbaar. Beschrijf deze in globale zin voor kansrijke locaties en inrichtingsalternatieven en geef per kansrijke locatie de specifieke afwijkingen/kenmerken aan. De beschrijvingen dienen zodanig gedetailleerd te zijn dat een verantwoorde keuze kan worden gemaakt voor het meest milieuvriendelijke alternatief en het voorkeursalternatief. Werk de richtlijnen meer in detail uit voor het voorkeursalternatief.

4.3.2 Afmetingen en indeling van het depot

4.3.2.1 Beschrijf met behulp van kaarten de exacte ligging en afmetingen in oppervlakte(n) van de depotruimte, mede in het licht van de voorspelde benodigde capaciteit.

4.3.2.2 Geef aan of er sprake is van een fasering in de aanleg van het depot. Zo ja, beschrijf dan de ligging en afmetingen van de diverse compartimenten. Geef tevens aan hoe deze fasering in de tijd is gedacht, en in hoeverre sprake zal zijn van verschillen in fysisch-chemische samenstelling van de te storten baggerspecie tussen de verschillende fasen.

4.3.2.3 Geef aan in hoeverre de noodzaak bestaat van een (permanente) compartimentering van het depot. Zo ja, dan dient deze te worden beschreven conform richtlijn 4.3.2.2.

4.3.2.4 Geef een beschrijving van de werkzaamheden die benodigd zijn voor de aanleg van het depot. Daarbij dient in ieder geval aandacht te worden besteed aan de (wijze van uitvoering van de) volgende werken:

- eventuele ontgrondingen;
- aanvoer en overslag van benodigde materialen;
- aanleg eventuele dijklichamen;
- de opslag en verwerking van vrijkomend materiaal;
- het doorgraven van weerstandbiedende/scheidende lagen in de ondergrond.

4.3.2.5 Geef aan welke varianten redelijkerwijs mogelijk zijn ten aanzien van de afmetingen van het depot.

Daarbij dient in ieder geval aandacht te worden besteed aan variatiemogelijkheden in:

- hoogte van eventuele omdijkingen (in totaal en ten opzichte van het wateroppervlak);
- lengte-breedte-verhouding;
- diepte in relatie tot benodigde oppervlakte;
- compartimentering (met het oog op fasering en terugname).

Tevens dient aandacht te worden besteed aan mogelijkheden tot terugwinning van de gestorte baggerspecie in verband met eventuele toekomstige verwerkingsmogelijkheden.

4.3.3 Isolatie van het depot

4.3.3.1 Beschrijf de effecten van een isolatielaag onder in het depot voor wat betreft de verspreiding van verontreinigingen naar het grondwater.

Motiveer waarom het aanbrengen van een aparte isolerende laag onder in het depot achterwege kan worden gelaten.

4.3.3.2 Bij de beschrijving als gevraagd in 4.3.3.1, dient in ieder geval aandacht te worden besteed aan:

- a. het tijdstip en de wijze waarop de afdekvoorziening (aan de bovenzijde in de eindfase) geheel of gedeeltelijk wordt aangebracht;
- b. de aard, omvang (dikte) en samenstelling van de toe te passen materialen;
- c. de doorlatendheid van de afdichtingsvoorziening en de duurzaamheid daarvan in relatie tot de kwaliteit en kwantiteit van de percolaatstroom;
- d. de maatregelen ter voorkoming van erosie als gevolg van golfslag, ijsgang en stroming;
- e. de invloed van nazettingen en/of consolidatie en gasvorming op de voorziening.

Bij een storten tot boven het wateroppervlak dient tevens de afdeklaag ten behoeve van landschappelijke inrichting en de vestiging van vegetatie en eventuele (avi)fauna te worden beschreven. Tevens dient aandacht te worden besteed aan het overstromingsrisico en de eventuele gevolgen daarvan voor het depot.

4.3.3.3 Geef een beschrijving van ten minste de volgende zaken:

- het risico van falen van de isolatie in de tijd gezien, mede in relatie tot eventuele zettingsverschillen van de ondergrond;
- de maatregelen die nodig zijn om deze kans te minimaliseren en de noodzakelijke mogelijkheden voor herstel.

4.3.3.4 Geef aan welke verontreinigingen in welke hoeveelheden zich naar verwachting tot buiten het depot zullen verspreiden tijdens en na de stortperiode.

4.3.4 Storthoogte

4.3.4.1 Beschrijf en motiveer tot welke hoogte het depot zal worden gevuld met baggerspecie. Bij de diepe put mede in relatie tot de stroomsnelheid in het Hollandsch Diep/Haringvliet-Oost.

4.3.4.2 Bij deze beschrijving dient in ieder geval aandacht te worden besteed aan:

- de capaciteit van het depot in relatie tot de storthoogte;
- de relatie met aanwezige waterstromingspatronen (grondwaterstromen, grondwaterpotentialen);
- storten tot een zodanige hoogte dat natuurontwikkeling van rivierbegeleidende ecosystemen optimaal kan plaatsvinden.

4.3.5 Waterhuishouding en eventuele immobilisatie

4.3.5.1 Geef aan welke voorzieningen per alternatief voor bergingsmethode zullen worden getroffen om het spui- en afvalwater op te vangen, te retourneren en/of op andere wijze te behandelen.

- Geef daarbij aan op welke wijze de hoeveelheid pers en/of retourwater tot een minimum kan worden beperkt bijvoorbeeld door recirculatie van retourwater;
- geef aan of er technische mogelijkheden zijn dit water via geforceerde ontwatering van het depot selectief te verwijderen;
- geef aan of er mogelijkheden zijn het slib in een vergaand ontwaterde toestand in een dergelijk nat depot te brengen.

4.3.5.2 Geef voor het omdijkt depot de samenstelling en de kwantiteit aan van het uiteindelijk op het Hollandsch Diep en/of Haringvliet te lozen water, waarbij onderscheid wordt gemaakt naar de alternatieven voor bergingsmethode en richt de aandacht op de volgende punten:

- geef aan welke lozingen zijn te onderscheiden, geef aan de hand van een waterbalans aan om welke hoeveelheden het gaat (m^3/jaar en m^3/dag , minimaal en maximaal) en wat de samenstelling is van de onderscheiden waterstromen.

4.3.5.3 Geef voor het omdijkt depot ten aanzien van het retourwater aan welke zuiverings-technische maatregelen in de vorm van bezinking worden getroffen om het gehalte aan onopgeloste bestanddelen te verminderen.

Geef de dimensioneringsgrondslagen van de zuiveringsinstallatie.

Geef aan in hoeverre met adequaat depotmanagement de zelfreiniging binnen de depotruimte kan worden bevorderd (stikstofverwijdering, biologische afbreekbaarheid).

4.3.6 De wijze van aanvoer, overslag en de wijze van storten

4.3.6.1 Beschrijf de wijze(n) van aanvoer van de te bergen bagger en geef aan of er sprake is van overslag, dan wel rechtstreeks storten vanuit het aanvoerschip.

- Geef aan op welke wijze de baggerspecie met een zo groot mogelijke dichtheid en met de productie van zo minimaal mogelijke hoeveelheden water in depot kan worden gebracht, formuleer hiervoor uitgangspunten;
- geef aan welke specifieke maatregelen in geval van een depot onder water kunnen worden toegepast om verspreiding te voorkomen. Daarbij valt te denken aan stortkokers, diffusors, glijgoten, volledig gesloten transportbuizen en dergelijke.

4.3.6.2 Geef aan, rekening houdend met de locatiespecifieke kenmerken, welke stortmethoden worden toegepast. Beschrijf daarbij ten minste het storten met behulp van:

- onderlossers;
- bakkenzuigers (al of niet met diffusor);
- kraanschepen (al dan niet met overslag in de twee voornoemde typen);
- opspuiten;
- hoppers via de zuigbuis.

4.3.7 Acceptatie, exploitatie, beheer en nazorg

In deze paragraaf worden de richtlijnen gegeven voor de beschrijving van acceptatie, exploitatie, beheer en nazorg. Deze aspecten zullen in het algemeen onafhankelijk zijn van de te onderzoeken stortlocaties. Wanneer er wel locatiespecifieke kenmerken aan de orde zijn, dienen deze duidelijk te worden onderscheiden en beschreven.

4.3.7.1 Beschrijf de acceptatieprocedure voor de ontvangst van de verontreinigde baggerspecie in de depots.

Op welke wijze wordt verzekerd dat de te storten specie wat betreft herkomst, samenstelling en kwaliteit past in de in 2.3 en 2.5 gegeven beschrijvingen, en wie in deze verantwoordelijk is.

4.3.7.2 Beschrijf welke maatregelen in en rond de stortplaats worden getroffen ter voorkoming of beperking van:

- a. geluidhinder;
- b. geurhinder;
- c. hinder voor beroeps- en recreatievaart.

4.3.7.3 Geef aan in welke maatregelen is voorzien in geval van constatering van disfunctioneren van voorzieningen tijdens de exploitatiefase.

4.3.7.4 Beschrijf de beheersorganisatie (indien relevant per locatie) en de verantwoordelijkheid daarvoor. Geef daarbij aan hoe deze organisatorische en financiële garanties biedt voor lange termijn (in principe oneindige periode), zodat de noodzakelijke beheers- en nazorgmaatregelen, inclusief passende maatregelen in geval van calamiteiten kunnen worden getroffen. Geef aan welke voorzieningen worden getroffen ten behoeve van de monitoring en het tijdstip waarop met de metingen begonnen wordt. Schenk daarbij ook aandacht aan de frequentie van en controle op de metingen en de maatregelen die getroffen worden indien de resultaten daartoe aanleiding geven.

Geef een beschrijving van de beschouwde calamiteiten en van de daarvoor mogelijkerwijs getroffen belangen/objecten. Geef tevens aan waaruit de noodzakelijke maatregelen bestaan.

Beschrijf hoe wordt gewaarborgd dat, ook in geval van eigendomsoverdracht van het gehele terrein of gedeelten daarvan, de gewenste eindbestemming en het gewenste beheer zal worden voortgezet en de voor nazorg te stellen voorwaarden zullen blijven gehandhaafd (organisatorisch, technisch en financieel).

4.3.7.5 Geef aan waardoor de nazorgkosten van de stortlocatie worden veroorzaakt (bijvoorbeeld zuiveringskosten, vervangingskosten voorzieningen en reparatiekosten voorzieningen) en wie zorg draagt voor de nazorg.

4.3.7.6 Ontwikkel varianten voor de wijze van beheer, inclusief de controles op het functioneren van milieubeschermende voorzieningen en de monitoring van de stortlocatie, (functioneren van de isolatie, zettingen, functioneren eventuele waterzuiveringsinstallatie). Dit zowel tijdens als na de exploitatieperiode.

4.3.8 Gebruiksmogelijkheden na sluiting en afwerking van het depot

Geef aan welke varianten mogelijk zijn ten aanzien van de landschappelijke inrichting en inpassing van de mogelijke depots. Hierbij moet gedacht worden aan:

- het reliëf;
- depotvorm;
- eventuele aanplant voor vegetatie;
- afdeklaag en de daaruit voortvloeiende mogelijkheden voor vestiging van vegetatie;
- mogelijkheden voor recreatief gebruik;
- mogelijkheden voor natuurontwikkeling (zowel boven als onder water); op één of meerdere plaatsen;
- fauna;
- natuurgerichte recreatie c.q. natuurbeleving en visuele inpassing;
- oeverrecreatie (zwemmen, surfen, zeilen vanaf de oever en hengelsport);
- watersport (aanlegplaatsen, ligplaatsen, overnachtingsmogelijkheden en wijkplaatsen);
- beroepsvaart (wijkplaatsen);
- beroepsvisserij (nieuwe overzones voor het plaatsen van netten);
- eventueel overige beoordelingsaspecten.

Geef per element aan welke positieve/negatieve waardering kan worden toegekend per locatie en per depotvariant.

4.3.9 De (tijdelijke) opslag en het gebruik van het vrijkomende materiaal.

Bij de aanleg van het depot komt naast verontreinigd sediment in een korte periode een grote hoeveelheid grond/zandmateriaal vrij.

Geef van de uiteindelijk geselecteerde locaties aan:

- de dikte en de omvang (m^3) van deze sliblaag boven de oorspronkelijke bodem met de slibkwaliteit;
- geef aan of deze baggerspecie laag in een van de bestaande baggerspeciedepots kan worden geborgen of dat de wenselijkheid/noodzaak bestaat hiervoor een tijdelijk depot aan te leggen;
- uit welk materiaal de ondergrond van de beschouwde locaties bestaat en of dit uit schoon en/of herbruikbaar materiaal (bijvoorbeeld ophoogzand/industriezand) bestaat dan wel uit schoon doch onbruikbaar materiaal bestaat;
- geef in hoofdlijnen aan voor welke doeleinden het materiaal nuttig toegepast kan worden en voorzover rechtstreekse toepassing niet mogelijk is, waar en op welke wijze deze materialen tijdelijk worden opgeslagen.

4.4 Meest milieuvriendelijke alternatief

4.4.1 In de voorgaande richtlijnen is aangegeven hoe de alternatieven en varianten van de verschillende elementen/onderdelen op elkaar afgestemd dienen te worden. Of dit bij voorbaat zal leiden tot een meest milieuvriendelijk alternatief, in de zin van een combinatie van de meest milieuvriendelijke alternatieven en varianten van de verschillende elementen/onderdelen gecombineerd met een optimale toepassing van nadere milieubescherpende maatregelen, is vooraf niet aan te geven. Aanbevolen wordt om bij de ontwikkeling van het meest milieuvriendelijke alternatief een 'actieve' aanpak te volgen. Hiermede wordt bedoeld dat toepassing van de best bestaande mogelijkheden voor milieubescherming en -verbetering bij de ontwikkeling van dit alternatief als uitgangspunt wordt genomen.

4.4.2 Nagegaan moet worden welke maatregelen genomen kunnen worden om nadelige milieueffecten (op onderdelen) tegen te gaan, te verminderen, te compenseren, dan wel het milieu (op onderdelen) te verbeteren (zie ook 6.1.7). Tevens dient aangegeven te worden welke nadere milieubescherpende maatregelen mogelijk zijn ter ondervanging van de risico's van het falen van de aan te brengen isolerende voorzieningen. Ook maatregelen/voorzieningen die op financieel-economische gronden niet haalbaar zijn, doch die wel praktisch mogelijk zijn, dienen hiervoor in aanmerking te komen. Maatregelen die een milieuprobleem (zonder enige substantiële beperking ervan) slechts doorschuiven van het ene milieucompartiment naar het andere mogen niet als nadere milieubescherpende maatregelen worden beschouwd.

4.4.3 Ontwikkel met inachtneming van 4.4.2 het meest milieuvriendelijke alternatief door middel van een clustering van de meest milieuvriendelijke alternatieven en varianten van de verschillende elementen/onderdelen, waarbij tevens rekening wordt gehouden met de nadere milieubescherpende maatregelen. Schenk hierbij aandacht aan de volgende maatregelen:

- zuiveringsbehandeling van het retourwater;
- beperking van het oppervlaktebeslag van het depot;
- optimale afdichtingstechnieken en diffusieremming en andere maatregelen bij de exploitatie, controle en nazorg;
- het benutten van potenties voor milieuverbetering (natuurontwikkeling, recreatie);
- het minimaliseren van de hoeveelheid te bergen baggerspecie door middel van een optimale inzet van de onder 2.2 en 4.2 gevraagde mogelijkheden;
- een werkplanning die gericht is op een zo min mogelijke verstoring van recreatie, fauna en flora;
- optimale landschappelijke inpassing;
- duurzaam bouwen.

4.5 Het nulalternatief

Beschrijf de situatie die ontstaat als het voorgenomen initiatief - de realisering van een baggerspeciedepot - niet doorgaat. Geef hierbij aan welk, 'milieuverlies' ontstaat indien verontreinigd sediment in het herkomstgebied niet van de waterbodem wordt verwijderd.

Dit alternatief dient als referentiesituatie voor de milieueffecten van de andere alternatieven. Het onderscheidt zich van het gevraagde in hoofdstuk 5, doordat voor het nulalternatief de bestaande toestand + autonome ontwikkeling van het gehele herkomstgebied beschreven moet worden en in hoofdstuk 5 alleen de bestaande toestand en autonome ontwikkeling in het studiegebied wordt gevraagd.

4.6 Het voorkeursalternatief

Het alternatief waaraan de initiatiefnemers de voorkeur geven, dient beschreven te worden. Deze voorkeur dient te worden gemotiveerd, met name voor die onderdelen die afwijken van het meest milieuvriendelijke alternatief.

HOOFDSTUK 5

5. BESTAANDE TOESTAND EN DE TE VERWACHTEN ONTWIKKELING VAN HET MILIEU

5.1 Algemeen

In dit hoofdstuk worden de richtlijnen gegeven, die betrekking hebben op de beschrijving van de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied. Tevens wordt een korte beschouwing gevraagd van de historische ontwikkeling en de te verwachten autonome ontwikkeling. Daarbij komen abiotische, biotische en ruimtelijke aspecten aan de orde. Onder de autonome ontwikkeling van het studiegebied wordt verstaan de ontwikkeling indien de voorgenomen activiteit niet doorgaat.

De bestaande toestand en de autonome ontwikkeling dienen zoveel mogelijk kwalitatief en kwantitatief onderbouwd te worden. Dit is van belang om een onderlinge vergelijking van de alternatieven te kunnen maken en om in de evaluatiefase te kunnen bepalen in hoeverre de aard en omvang van de werkelijke effecten afwijkt van de voorspelde effecten.

5.2 Nadere begrenzing

5.2.1 Geef de geografische ligging van het gebied aan (onder andere met behulp van kaarten) waarbinnen gezocht wordt naar locaties voor een baggerspeciedepot (Hollandsch Diep/Haringvliet-oost) en geef aan welke deelgebieden binnen dit zoekgebied bij voorbaat als potentiële locatie voor een baggerspeciebergingsplaats worden uitgesloten.

5.2.2 Geef aan (onder andere met behulp van duidelijk leesbare kaarten) welk studiegebied wordt betrokken in de beschrijving. Als studiegebied wordt beschouwd het gebied dat gedefinieerd is in 5.2.1 én die gebieden die ecologisch, hydrologisch of ruimtelijk in relatie staan tot het Hollandsch Diep en/of Haringvliet, voorzover het de voorgenomen activiteit betreft. Het studiegebied dient voorts per milieuaspect afgestemd te worden op de reikwijdte van de te verwachten effecten van de realisering van het baggerspeciedepot.

5.3 Bestaande toestand

5.3.1 Beschrijf de historische ontwikkeling en de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied voorzover van belang voor de voorspelling van de gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit.

5.3.2 Schenk bij de beschrijving als bedoeld in 5.3.1 aandacht aan de abiotische aspecten en met name aan:

- inzicht in bodemopbouw, aard en eigenschappen van de bodem en ondergrond (kwetsbaarheid, erosie- en sedimentatiegevoeligheid);
- kwaliteit van het sediment, de ondergrond en het grondwater;

- de geohydrologische omstandigheden en situaties (waaronder kwel en infiltratie);
- waterhuishoudkundige eigenschappen (waterkwaliteit, ijsgang, stroomsnelheden, getijde-invloeden);
- luchtkwaliteit, geuremissie en stof.

5.3.3 Schenk bij de beschrijving als bedoeld in 5.3.1 aandacht aan de biotische aspecten en met name aan:

- de beleidsmatige status van de natuurgebieden en (ondiep) waterzones op (inter)nationaal, regionaal of lokaal niveau op grond van de wet- en regelgeving zoals genoemd in hoofdstuk 3 en de consequenties daarvan in relatie met tot de voorgenomen activiteit;
- de ecologische betekenis van de verschillende ecosystemen/levensgemeenschappen op lokaal, regionaal en (inter) nationaal schaalniveau; met bijzondere aandacht voor kwalificerende habitats en soorten, rode en blauwe lijstsoorten;
- de ecologische potenties en mogelijkheden voor natuurontwikkeling en natuurherstel (bijvoorbeeld Tiengemetten, Ventjagersplaten, Hoogezandse en Oostense Slobbegorzen, Mariapoldergriend, Westerse en Oosterse laagjes en Griendweipolder);
- de wijze waarop en mate waarin de biotische aspecten in relatie staan met de abiotische omstandigheden (onder andere voor de aanwezige verontreiniging):
 1. de biotische aspecten van de waterbodem waaronder:
 - aanwezige levensgemeenschappen en hun opbouw/samenstelling;
 - aanwezige vegetatietypen en hun bedekking, met aandacht voor bijzondere, beschermde en/of kwetsbare soorten;
 - aanwezige bodemfauna (waaronder muggenlarven, wormen en weekdieren);
 - de plaats en de betekenis van de verschillende soorten in de voedselketen;
 2. de biotische aspecten van aquatische systemen waaronder:
 - aanwezige waterplanten;
 - aanwezige planktonsoorten en hun concentratie;
 - aanwezige macrofauna (waaronder vissen) ;
 - de aanwezige watervogels en de aantallen per soort;
 - de plaats en de betekenis van de verschillende soorten in de voedselketen; mede in relatie tot de functie van het zoek- en studiegebied als voedsel- en rustgebied voor broedvogels, ruiende vogels, doortrekkers en wintergasten.
 3. de biotische aspecten van de oeverzone, de buitendijkse gebieden (slikken, gorzen, ruigten en grienden) en - indien relevant - de achterliggende polders, waaronder:
 - aanwezige levensgemeenschappen en hun opbouw/samenstelling;
 - aanwezige vegetatie en hun bedekking, met aandacht voor bijzondere, beschermde en/of kwetsbare soorten;
 - aanwezige fauna (met name water-, moeras- en weidevogels) en hun aantallen;
 - de rol van de oeverzone als foerageerplaats voor soorten die elders hun broed-, rust-, overwinterings- of leefgebied hebben.

5.3.4 Schenk bij de beschrijving als bedoeld in 5.3.1 aandacht aan de ruimtelijke aspecten, en met name aan:

- visueel ruimtelijke kenmerken en het karakter van het landschap alsmede de belevingswaarde voor omwonenden en gebruikers;

- de huidige bestemmingen en/of functies, alsmede het feitelijk gebruik van de gronden en de wateren in het studiegebied; denk hierbij aan de aanwezigheid van gevoelige levensmiddelenindustrieën, woongebieden, (glas)tuinbouw- en landbouwgebieden, natuurgebieden, stiltegebieden, recreatiegebieden, waterwin- en grondwater-beschermingsgebieden en leidingen in het studiegebied die gevoelig zijn voor verontreiniging via het grond- en oppervlaktewater en/of verstoring;
- huidige verkeersbewegingen op land en over water;
- cultuur-historische kenmerken en archeologische of aardwetenschappelijke waarden.

5.4 Autonome ontwikkeling

- 5.4.1** Beschrijf de autonome ontwikkelingen voor het studiegebied ten aanzien van de in 5.3 genoemde aspecten. Daarbij dient de nationale, provinciale en lokale visie te worden betrokken.

Deze beschrijving dient als referentiekader voor de waardering van de milieueffecten van de voorgenenomen activiteit (hoofdstuk 7).

- 5.4.2** Betrek bij de beschrijving van de autonome ontwikkelingen de mogelijke (naujlings)-effecten van de nog lopende of inmiddels voltooide activiteiten, alsmede van activiteiten waarvan redelijkerwijs is te voorzien dat zij te zijner tijd zullen worden uitgevoerd. Geef de onzekerheden bij de beschrijving aan.

HOOFSTUK 6

6. DE GEVOLGEN VOOR HET MILIEU

6.1 Algemeen

In dit hoofdstuk worden de richtlijnen gegeven op grond waarvan de milieugevolgen van de alternatieven en varianten moeten worden beschreven.

- 6.1.1 Beschrijf de gevolgen voor het milieu van de verwijdering en berging van baggerspecie, onderscheiden in de beschreven alternatieven en varianten uit hoofdstuk 4. Daarbij dient te worden aangegeven in hoeverre zij tijdelijk of permanent van aard zijn, dan wel op langere termijn waarneembaar worden. Ook moet worden nagegaan in hoeverre deze onomkeerbaar zijn. Beschouw ook de mogelijk meer dan evenredige hinder door de voorgenomen activiteit samen met andere bronnen van hinder in de omgeving. Ga met name ook in op gevolgen voor de visserij, de beroepsvaart, de land- en tuinbouw, de watersport en de industrie.
- 6.1.2 Bij de beschrijving van de effecten voor het milieu dient onderscheid te worden gemaakt in:
- de wijze van verwijdering van de baggerspecie;
 - de aanleg van het baggerspeciedepot;
 - de berging in het depot inclusief de eindafwerking en de eventuele herinrichting;
 - de periode na eindafwerking.
- Per fase dient de tijdsperiode te worden aangegeven.
- 6.1.3 De te verwachten effecten moeten indien mogelijk in hun onderlinge samenhang worden beschreven. Ook de eventuele positieve effecten dienen hierbij te worden beschreven, zoals natuurontwikkeling en de aanleg van recreatievoorzieningen.
- 6.1.4 De gevolgen voor het milieu zullen zo mogelijk en bij voorkeur in absolute zin moeten worden beschreven. Dit is van belang voor een zo kwantitatief mogelijke vergelijking van de alternatieven en daarnaast voor de evaluatie (zie 8.2).
- 6.1.5 Beschrijf welke methoden, gegevens en modellen worden gebruikt bij het maken van de voorspellingen en waarom.
Geef aan welke variatie in de voorspellingsresultaten kan worden verwacht als gevolg van de onzekerheden en de onnauwkeurigheden in de methoden en gegevens. Geef de meest reële situatie en de meest nadelige (milieu)situatie ('worst-case') aan.
- 6.1.6 Het gebied waarop het effectvoorspellingsonderzoek gericht is, moet in ieder geval het gehele studiegebied omvatten (zie 5.2.2).
- 6.1.7 Per milieuaspect, per alternatief/variant en per maatschappelijke activiteit zoals bedoeld in 6.1.1 dient te worden nagegaan welke mogelijke maatregelen genomen kunnen worden om nadelige milieueffecten en schade te voorkomen, te verminderen, te compenseren, dan wel om het milieu, natuur en landschap te verbeteren. De afgeleide effecten van deze maatregelen moeten ook worden beschreven.

- 6.1.8 Bij de beschrijving van de gevolgen dient te worden uitgegaan van het op grond van het volgens 2.7 beschreven baggerspeciepakket.
- 6.1.9 Ervaringen bij vergelijkbare depots dienen in de beschouwing te worden betrokken.
- 6.1.10 Mogelijke effecten van bijbehorende activiteiten (onder andere voor de aanvoer van de baggerspecie, ontgrondingen en dergelijke) dienen eveneens te worden beschreven.
- 6.1.11 Bij de beschrijving van de te verwachten milieueffecten dient niet alleen te worden uitgegaan van de bedrijfsvoering onder normale omstandigheden, maar ook van de omstandigheden bij tijdelijke storingen of bij calamiteiten. Ga hierbij uit van het grootst denkbare en geloofwaardige ongeval (uittreding van milieuvreemde stoffen, dijkdoorbraak, ijsgang, leidingbreuk, zeespiegelrijzing, vergrote rivierafvoeren (met name de hoogwatergolf), het falen van voorzieningen/maatregelen). Geef hierbij een beschrijving van het groepsrisico en individueel risico buiten de locatiegrens ten gevolge van het grootst mogelijke geloofwaardige ongeval.
- 6.1.12 Beschrijf ook de invloed van een aangepast spuiregime van de Haringvlietsluizen (door veranderende getijdenwerking) op de te beschouwen alternatieven en hun milieueffecten.
- 6.1.13 De beschrijving dient geïllustreerd te worden met goed leesbare kaarten (met legenda), profielen, hoogtematen, aanzichten en ander beeldend materiaal, waarmee een voorstelling wordt gegeven van de locaties na afwerking van het depot. Dit in het belang van de landschappelijke inpasbaarheid van het depot.

6.2 De te verwachten gevolgen voor het milieu

- 6.2.1 Schenk bij de beschrijving als bedoeld in 6.1 aandacht aan de gevolgen voor het abiotisch milieu. Daarbij dienen in ieder geval de aspecten uit 5.3.2 betrokken te worden en de volgende punten:
- de (snelheid van de) verspreiding van de verontreinigende stoffen (genoemd in 2.5) afkomstig uit het depot, via de bodem, grond- en oppervlaktewater en de (milieu)gevolgen daarvan (waaronder voor de volksgezondheid); geef daarbij ook aan in welke vorm de verontreinigende stoffen voorkomen en de fractie waaraan de stoffen gebonden zijn. Bij de beschrijving moet in het bijzonder aandacht besteed worden aan de verspreiding van arseen, chroom, cadmium, kwik, polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK's), polychloorbifenylen (PCB's) en EOX;
 - de verontreiniging van het oppervlaktewater als gevolg van het retourwater uit het slibdepot, de bagger- en stortwerkzaamheden, inclusief eventuele overslag;
 - de verspreiding van de verontreiniging als gevolg van het opnieuw in suspensie raken van bagger in een depot onder water;
 - of afscheidende lagen bij de aanleg worden doorgraven;
 - veranderingen in kwel en/of infiltratie/geohydrologie;
 - de geurhinder en de stofhinder bij de stort van de baggerspecie;
 - de geluid- en trillinghinder als gevolg van de aanleg van de depotruimte en de aanvoer en verdere verwerking van de baggerspecie.

6.2.2 Beschrijf de effecten in het studiegebied op:

- archeologische en cultuurhistorische waarden (betrek hierbij ook de sanerings- en onderhoudslocatie); schenk met name aandacht aan sub - atlantische - bodem-afzettingen.

6.2.3 Schenk bij de beschrijving als bedoeld in 6.1 aandacht aan de gevolgen voor het biotisch milieu als gevolg van vernietiging of verontreiniging van biotopen, verstoring en/of versnippering, in relatie tot de veranderingen in het abiotisch milieu. Maak hierbij onderscheid in de effecten op de locatie zelf en de effecten voor het gehele studiegebied (zie 5.2.2). Bij de beschrijving dienen de aspecten uit 5.3.3 in ieder geval betrokken te worden.

Besteed met name aandacht aan de effecten op pleisterende ganzen en verblijvende of doortrekkende vogels.

6.2.4 Schenk bij de beschrijving als bedoeld in 6.1 aandacht aan de gevolgen voor de ruimtelijke aspecten in relatie tot veranderingen in het biotisch en het abiotisch milieu. Daarbij dienen in ieder geval de aspecten uit 5.3.4 betrokken te worden en de volgende punten:

- aantasting van de recreatieve waarden door de aanleg of aanwezigheid van het baggerspeciedepot (onder andere watersportmogelijkheden). Geef aan hoe een afgewerkt baggerspeciedepot kan worden aangewend voor recreatief gebruik;
- de zichtbaarheid en het ontwerp van de afgewerkte depotruimte vanaf het water, de Hoeksche Waard en West Brabant (vanaf de dijk), het aan het zicht onttrekken van andere elementen/kenmerken door de oprichting van de depotruimte en de invloed op het beschermd stadsgezicht van Willemstad. Gezien de tijdsduur dient onderscheid te worden gemaakt tussen de stortfase, tussenfases en de eindfase. (De definitieve afwerking en inrichting);
- de beleving van grote, open watervlakten;
- beschrijf ook van elk inrichtingsalternatief de meest optimale landschappelijke inpassing. Houdt daarbij rekening met de belevingswaarde voor omwonenden en recreanten;
- effecten op c.q. aantasting van de potenties/mogelijkheden voor natuurontwikkeling en -herstel (bijvoorbeeld Tiengemetten, Ventjagersplaten, Hoogezandse en Oostense Slobbegorzen, Mariapoldergriend, Westerse en Oosterse Laagjes en Griendweipolder).

HOOFDSTUK 7

7. VERGELIJKING VAN DE ALTERNATIEVEN

- 7.1 De verschillende alternatieven dienen ten aanzien van de milieugevolgen onderling vergeleken worden, zowel met de bestaande toestand van het milieu zonder uitvoering van de activiteit en inclusief de autonome ontwikkeling, als referentiekader (nul-alternatief). De vergelijking zal zoveel mogelijk kwantitatief onderbouwd moeten worden.
- 7.2 Aangegeven dient te worden welke gangbare milieukwaliteitseisen, streefwaarden en doelstellingen van het milieubeleid daarbij beschouwd zijn (zie ook hoofdstuk 3).
- 7.3 Aangegeven dient te worden in welke mate ieder van de alternatieven naar verwachting kan bijdragen aan de realisering van de doelstellingen. De doelen zullen daarom zoveel mogelijk gekwantificeerd moeten worden.
- 7.4 De kosten en baten van de verschillende beschouwde alternatieven, waaronder nadere milieubescherpende maatregelen, dienen globaal te worden beschreven, dit mede om de realiteitswaarde van het meest milieuvriendelijke alternatief te kunnen beoordelen.
- 7.5 Vergelijk mede aan de hand van de op grond van 2.11 geformuleerde beoordelingscriteria de (eerste) uitkomsten van dit MER met de uitkomsten van het Beleidsstandpunt Berging Baggerspecie 1993, en de in 1997 uitgevoerde evaluatie hiervan.
Ten behoeve van deze vergelijking kan volstaan worden met een weergave van de belangrijkste milieugevolgen van de verschillende (uitvoerings/inrichtings/beheers) alternatieven op een relatief globaal meetniveau. De uitkomsten van deze vergelijking dienen in het MER te worden weergegeven in relatie tot de op grond van 7.1 tot en met 7.4 gevraagde vergelijking. Denkbaar is namelijk dat bepaalde, bij de onderhavige richtlijnen gevraagde, alternatieven voor de wijze van berging, inrichting enzovoort, op grond van deze vergelijking niet mogelijk blijken te zijn. Bij de vergelijking op grond van 7.1 tot en met 7.4 dient dit inzichtelijk te worden gemaakt, zonodig aan de hand van een bijstelling en/of aanvulling van de op grond van 2.11 geformuleerde beoordelingscriteria.

HOOFDSTUK 8

8. OVERZICHT VAN LEEMTEN IN KENNIS EN INFORMATIE EN EVALUATIE

8.1 Leemten in kennis en informatie

- 8.1.1 Het MER moet aangeven welke leemten in kennis en informatie zijn blijven bestaan en welke betekenis daaraan mag worden gehecht voor de besluitvorming. Motiveer waarom deze leemten en onzekerheden zijn blijven bestaan en van welke aard deze zijn. Informatie die voor de besluitvorming essentieel zal zijn, mag niet in het overzicht opgenomen worden. Dit soort informatie zal met prioriteit geïdentificeerd moeten worden. Dit houdt echter niet in dat fundamenteel of op toepassing gericht wetenschappelijk onderzoek verricht hoeft te worden.

Met betrekking tot de leemten in kennis en informatie dienen tevens vermeld te worden:

- de onzekerheden en onnauwkeurigheden in de voorspellingsmethoden en in de gebruikte invoergegevens (alleen voor de meest relevante parameters van de te verwachten milieugevolgen);
- motivering waarom de opgesomde leemten in kennis zijn blijven bestaan;
- andere onzekerheden op de korte en lange termijn;
- gebrek aan bruikbare voorspellingsmethoden.

8.2 Evaluatie

- 8.2.1 Op grond van de effectvoorspellingen en de daarbij vastgestelde leemten in kennis en informatie dient een evaluatieprogramma te worden opgesteld. Deze evaluatie dient zowel om de optredende gevolgen als de effectiviteit van de getroffen voorzieningen en milieubeschermdende maatregelen na te gaan. Daarbij moet in het bijzonder aandacht worden besteed aan de tijdsafhankelijkheid van de optredende effecten. Het evaluatieprogramma dient met name gericht te worden op de monitoring van de bodem-, grondwater- en oppervlaktewaterkwaliteit, het waarnemen van de veranderingen in bodemopbouw en verandering van de ecosystemen/levensgemeenschappen en de hiervan afgeleide effecten, zoals aangegeven in hoofdstuk 6.
- In het MER dient een eerste aanzet voor de uitvoering van de evaluatie te worden gegeven.

Tevens dient te worden aangegeven hoe technisch, organisatorisch en financieel zeker zal worden gesteld, dat tijdens de aanleg, het gebruik en de periode daarna, de bescherming van het milieu de nodige aandacht krijgt. Voorts is van belang dat de maatregelen worden genoemd die kunnen worden getroffen als bepaalde optredende gevolgen ernstiger zijn dan verwacht.

HOOFDSTUK 9

9. VORM EN PRESENTATIE VAN HET MER

- 9.1 Het MER zal de wenselijkheid, de doelen en de gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit kernachtig dienen te behandelen. Dit zal enerzijds een objectieve afweging van de milieuaspecten bij de besluitvorming mogelijk maken en anderzijds ertoe bijdragen de gevolgen voor het milieu voor alle betrokkenen inzichtelijk te maken.
- 9.2 In het MER moeten keuze-elementen (criteria en uitgangspunten), die bepalend zijn geweest bij de opstelling van het MER, duidelijk gemotiveerd naar voren worden gebracht.
- 9.3 Het MER moet voorzien zijn van een samenvatting, die als zelfstandig document leesbaar is en een goede afspiegeling is van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:
- de hoofdpunten van de besluitvorming;
 - de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
 - de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
 - de vergelijking van de alternatieven en de argumenten voor de selectie van het MMA;
 - het voorkeursalternatief;
 - belangrijkste leemten in kennis.
- 9.4 Onderbouwende informatie kan in bijlagen, behorende tot het MER, worden opgenomen. Daartoe kunnen ook behoren een verklarende begrippenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen, een overzicht van onderzoek dat verricht is ten behoeve van de voorgenomen baggerberging en een literatuurlijst.

BIJLAGE 1.

Samenvatting en beantwoording van de ingekomen adviezen en reacties op de ter inzage gelegde startnotitie-MER.

Baggerspecieberging Hollandsch Diep/Haringvliet-Oost

De volgende instanties hebben op de startnotitie- MER gereageerd.

	DWM-nr:	Van:	Datum:
1.	DWM/161102	West Brabantse Vogelwerkgroep	03-8-98
2.	DWM/160086	Hoogheemraadschap Alm en Biesbosch	03-8-98
3.	DWM/160269	SOVON Vogelonderzoek Nederland	06-8-98
4.	DWM/160534	Rijksdienst voor de Monumentenzorg	12-8-98
5.	DWM/160709	H. de Vos	14-8-98
6.	DWM/160692	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek	14-8-98
7.	DWM/160649	C.P. Schot en M. Huybregts	14-8-98
8.	DWM/157979	Waterschap Goeree-Overflakkee	21-8-98
9.	DWM/160886	Van Wijmen Nouwen, advocaten, belastingkundigen, notarissen	20-8-98
10.	DWM/161040	Visserijbedrijf M. de Visser	25-8-98
11.	DWM/161087	Visserijbedrijf Nobel	26-8-98
12.	DWM/161214	Agroplatform Moerdijk	28-8-98
13.	DWM/161215	HISWA Vereniging, regio Delta	28-8-98
14.	DWM/161887	D.J.B. Revelman	28-8-98
15.	DWM/161194	Boskalis Oosterwijk B.V.	28-8-98
16.	DWM/161195	Gemeente Korendijk	28-8-98
17.	DWM/161322	Watersportvereniging De Put	01-9-98
		poststempel 31-8	
18.	DWM/161332	Vereniging Natuurmonumenten	01-9-98
		poststempel 31-8	
19.	DWM/161330	Vereniging Hoekschevaards Landschap	01-9-98
		poststempel 30-8	
20.	DWM/161265	F.H. Bonjer	31-8-98
21.	DWM/161266	Hoogheemraadschap van West-Brabant	31-8-98
22.	DWM/161324	Brabantse Milieufederatie	01-9-98
		poststempel 31-8	
23.	DWM/161271	M. van der Vos	31-8-98
24.	DWM/161398	Stichting Klasse 4	02-9-98
		poststempel 31-8	
25.	DWM/161039	(MEDE-ondertekenaars van) Werkgroep Haringvliet-Oost,	

Er zijn diverse reacties verzonden onder de naam van Werkgroep Haringvliet-Oost, deze reacties zijn alle gelijkloidend maar verschillen slechts in ondertekening.

DWM-nr.	Datum	Ondertekend door/Opmmerkingen
25.1	DWM/161193	26/8 B. Köhler en E.J.M. Köhler-Mustert
25.2	DWM/161141	27/8 L. Naaktgeboren en B. Naaktgeboren-de Vlieger, Dwarsweg 6, 3267 Goudswaard
25.3	DWM/161039	25/8 Batenburg, Torenlaan 49, 3284 KZ Zuid-Beijerland.
25.4	DWM/160895	20/8 W.M. Spaan mede namens 7 anderen, 3284 AD-111.
25.5	DWM/161202	28/8 O.B.S. De Eendragt, Johan Berkstraat 31, 3284 XD Zuid-Beijerland.
25.6	DWM/161201	28/8 W.L. Jansen Dorpsstraat 17, 3284 AC Zuid-Beijerland.
25.7	DWM/161267	31/8 Nederlandse Bond van Plattelandsvrouwen, afd. Hoekse Waard, echter geen adres afzender.
25.8	DWM/161268	31/8 Ouderraad O.B.S. De Eendragt, Postbus 7414, 3284 ZG Zuid-Beijerland.
25.9	DWM/161270	31/8 NCVB, T. van Drunen 't Hooft (secr.), Dorpsstraat 103, 3284 AD Zuid-Beijerland.
25.10	DWM/161273	31/8 H. van der Ende, Dreef 29, Nieuw-Beijerland.
25.11	DWM/161290	31/8 F. en G. de Vries, Dorpsstraat 109, 3284 AD, Zuid-Beijerland.
25.12	DWM/161388	31/8 Meantime Image and Design, Oranjeweg 40, Zuid-Beijerland.
25.13	DWM/161291	31/8 Openbare basisschool De Viking, Vikingstraat 2, 3284 BG Zuid-Beijerland.
25.14	DWM/161328	31/8 J.N. Walinga, Dorpsstraat 167, 3284 AE Zuid-Beijerland.
25.15	DWM/161329	31/8 Winkeliersvereniging Zuid-Beijerland, Groot Sabinastraat 12, 3284 AP Zuid-Beijerland.
25.16	DWM/161331	30/8 Watersport Vereniging De Hitsert, Dorpsstraat 77, 3284 AD Zuid-Beijerland.
25.17	DWM/161340	31/8 T. en H. van den Broek, Dorpsstraat 115, 3284 AE Zuid-Beijerland.
25.18	DWM/161343	31/8 Ondernemersvereniging Korendijk, Postbus 7422, 3284 ZG Zuid-Beijerland.
25.19	DWM/161345	31/8 bewoners Seringenpad 2,4,6 en 10, 3284 XP Zuid-Beijerland
25.20	DWM/161347	28/8 40 handtekeningen
25.21	DWM/161348	31/8 onder dit registratienummer vallen 2 registratienummers zonder adresseringen. Een reactie betreft twee handtekeningen, de andere reactie 91 handtekeningen.
25.22	DWM/161377	2/9 familie M. Teek, Bernhardstraat 68, 3281 BE Numansdorp (poststempel 30/8)
25.23	DWM/161397	2/9 M. v.d. Meij/M. van de Voorden, Molendijk 63, 3284 LG Zuid-Beijerland en T.F. Los, Molendijk 73 te Zuid-Beijerland poststempel 31/8
25.24	DWM/161396	2/9 T.H.A. Kooloos, Irisstraat 3, 3284 XB Zuid-Beijerland poststempel 31/8
25.25	DWM/161395	2/9 mevrouw M.A. van de Togt, Keizersdijk 149, 3291 CD Strijen poststempel 30/8
25.26	DWM/161394	2/9 Combined Fire Protection & Safety Support, Oudendijk 64, 3267 LR Goudswaard poststempel 30/8
25.27	DWM/161393	2/9 D.B. van der Neut, Kievit 72, 3263 BE Oud-Beijerland en D. van der Neut, Santgors 4, 3284 MA Zuid-Beijerland poststempel 30/8
25.28	DWM/161392	2/9 Th. Molthoff, Keizersdijk 149, 3291 CD Strijen poststempel 31/8

25.29	DWM/161381	2/9	Vrouwen Gymnastiekclub, Dorpsstraat 77, 3284 AD Zuid-Beijerland poststempel 30/8
25.30	DWM/161388	2/9	familie Klootwijk, Oranjeweg 28 en familie Haron, Oranjeweg 10 te Zuid-Beijerland poststempel 30/8
25.31	DWM/161384	2/9	C.R.J. Versteegh, Kerkstraat 4, J.L. Plas, Dorpsstraat 137/139 en alle huisartsen van Korendijk poststempel 30/8
25.32	DWM/161378	2/9	familie Kleijheeg, Schenkeldijk 82, 3284 LP te Zuid-Beijerland geen poststempel
25.33	DWM/161380	2/9	5 bewoners Torenstraat/Kerkplein te Numansdorp poststempel 30/8
25.34	DWM/161371	2/9	J.G. Millenaar, Zwartsluisje 123, 3284 LM Zuid-Beijerland poststempel 1/9
25.35	DWM/161374	2/9	4 bewoners aan Nieuwendijk 8 en 10, 3284 KR Zuid-Beijerland poststempel 1/9
25.36	DWM/161469	2/9	L. van Hoorn, Dorpsstraat 154, 3284 AK Zuid-Beijerland poststempel 1/9
25.37	DWM/161506	3/9	mevrouw Smits-Snaaijer, Hofstraat 14, 3284 AZ Zuid-Beijerland en 33 handtekeningen poststempel 30/8
25.38	DWM/161505	3/9	J.C. Kleinendorst-Bos en A.H. Kleinendorst, Dorpsstraat 89a, 3284 AD Zuid-Beijerland poststempel 30/8
25.39	DWM/161507	3/9	J. Smit, Komeet 8 en A. Hegeman, Seggegors 25a poststempel 31/8
25.40	DWM/161504	3/9	familie De Jong, Molendijk 121, 3284 LH Zuid-Beijerland poststempel 31/8
25.41	DWM/161599	7/9	familie Rommeren, Zwartsluisje 87 en A. Schrijvershof, Zwartsluisje 87, 3284 LL Zuid-Beijerland
25.42	DWM/161635	8/9	L. Visser, Dorpsstraat 58, 3284 AJ Zuid-Beijerland en A.P. Achterberg, Gravin Sabinastraat, 3284 AP Zuid-Beijerland
25.43	geen DWM-nr.	8/9	beschouwd als DWM/ 161635
25.44			L.P. Bakker en 7 bewoners in Zuid-Beijerland
25.45	DWM/ 61717	9/9	P.R. Oomens, Molendijk 119, J.G. Leenart, Molendijk 117 en Van der Ham, Molendijk 32 te Zuid-Beijerland
25.46	DWM/160086	10/9	reactie met 2 handtekeningen, geen adres
25.47	DWM/161846	11/9	reactie met 8 namen en adressen te Zuid-Beijerland
25.48	DWM/161847	11/9	reactie met 11 namen en adressen te Zuid-Beijerland en 1 adres te Numansdorp
25.49	DWM/161924	15/9	Peuterspeelzaal 'De Beijertjes', Leliestraat 11, 3284 XK Zuid-Beijerland
25.50	DWM/162094	18/9	Bestuur en leden van Zangvereniging 'Hosanna', Ridder van Dorpslaan 44 te Zuid-Beijerland
26.	DWM/162794	5/10	Commissie voor de milieu-effectrapportage, 5 oktober 1998

Samenvatting van de inspraakreacties en de behandeling/beantwoording

Inleiding

In deze samenvatting worden alle, tijdig, ingekomen inspraakreacties nogmaals vermeld en behandeld. Een aantal reacties heeft betrekking op bezwaren tegen (onderdelen van) het initiatief. In dit stadium van de procedure, het opstellen van richtlijnen voor de onderwerpen die in het MER behandeld dienen te worden, kan nog geen bezwaar tegen het initiatief worden gemaakt. Thans dienen eerst alle milieuaspecten te worden beschreven. Eventuele bezwaren dienen bij de vergunningenprocedures te worden ingediend.

Inspraakreacties die betrekking hebben op het aanbieden van diensten of die vragen om betrokkenheid bij het openplanproces worden verwezen naar de projectleiding bij Rijkswaterstaat, directie Zuid-Holland.

Ad 1

West Brabantse Vogelwerkgroep

Deze vogelwerkgroep maakt bezwaar tegen een mogelijk depot voor de zuidoever van het Hollands Diep in verband met verstoring van de verblijfplaats van watervogels. Vreest voorts dat de pleisterende ganzen uit dat deel van West-Brabant zullen verdwijnen.

Behandeling/beantwoording:

Onderzoek ter zake wordt onder andere gevraagd in de richtlijnen 4.2, en 6.2.3.

Ad 2

Hoogheemraadschap Alm en Biesbosch

Deelt mee dat de startnotitie geen aanleiding geeft tot het plaatsen van opmerkingen.

Ad 3

SOVON; vogelonderzoek Nederland, afdeling Broedvogels

Maakt kenbaar dat de voorgenomen berging van baggerspecie de ecologische waarden in het gebied zeker zullen aantasten. Acht het wenselijk om aan de hand van de RODE LIJST de effecten van het initiatief op de aanwezige natuuruwaarden te analyseren.

Behandeling/beantwoording:

Onderzoek ter zake wordt onder andere gevraagd in de richtlijnen 4.2 en 6.2.3.

Ad 4

Rijksdienst voor de Monumentenzorg

De Dienst merkt op dat in hoofdstuk 4.1, onder Natuur, Landschap en Cultuurhistorie van de startnotitie geen enkel cultuurhistorisch uitgangspunt wordt genoemd. De Monumentenwet, bijvoorbeeld artikel 20, zou er een kunnen zijn. Brengt in herinnering dat in de beoordeling van de Raad van State de visuele verstoring enerzijds betrekking had op de verstoring van het 'schootsveld' rondom de voormalige Vesting Willemstad. Anderzijds is de grote open watervlakte van belang. Wijst daarnaast op nieuwe technische mogelijkheden om baggerspecie te verwerken.

Behandeling/beantwoording:

Onderzoek ter zake wordt onder andere gevraagd in de richtlijnen 4.1 , 4.3.8.1 en 6.2.2.

Ad 5

H. de Vos

Maakt zich ernstig zorgen over het plan om een baggerdepot met giftig slib dicht bij een recreatiegebied, als het eiland Tiengemeten - waarbij wordt gezwommen - aan te leggen. Acht het plan ondoordacht en ridicuul en maakt dan ook tegen de aanleg van een baggerdepot in het Haringvliet ernstig bezwaar.

Behandeling/beantwoording:

De effecten van een eventueel depot in het Haringvliet op het eiland Tiengemeten zullen in beeld worden gebracht. Zie ook de inleiding van dit hoofdstuk.

Ad 6

Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek

Deze Dienst vraagt aandacht voor de eventuele effecten op de archeologische waarden. Gewezen wordt op de schadelijke effecten van en bij de vergraving van de waterbodem.

Wil nogmaals het belang van (voor)onderzoek, analoog aan dat wat ten aanzien van bijvoorbeeld de baggerspecielocatie in het Ketelmeer heeft plaatsgevonden onderstrepen.

Behandeling/beantwoording:

Onderzoek ter zake wordt onder andere gevraagd in 4.1 en 6.2.2.

Ad 7

C.P. Schot en M. Huybregts

Spreekt waardering uit voor de 'openplan-procedure'. Hebben zich geïrriteerd aan de misleidende beeltenissen op de frontpagina van de startnotitie. Vinden dat een en ander nogal geflatteerd is weergegeven.

Maken bezwaar tegen de wijze waarop de noodzakelijk geachte capaciteit van het depot wordt onderbouwd. Sanering van waterbodems behoeft niet automatisch te leiden tot verwijdering van verontreinigde baggerspecie.

Ook wordt een andere verwerkingmogelijkheid bepleit; zoals verwerking van bagger in Uiterwaarden, optimaal benutten van de bestaande depots (bijvoorbeeld Put van Cromstrijen, stortplaats Zevenbergen en/of de Derde Merwedehaven, berging in grondstofwinputten, fysisch/chemische reiniging van baggerspecie etcetera).

Achten in dit verband een verdere bestudering van een gefaseerde opzet van meerdere depots van groot belang.

Zijn verder van mening dat - mede gelet op de uitspraak van de Raad van State - de in de startnotitie omschreven unieke waarde van het open waterlandschap onvoldoende tot uitdrukking wordt gebracht.

Behandeling/beantwoording:

De door de initiatiefnemer gekozen omslag van de startnotitie betreft een 'artist impression', waarbij getracht is om op enigszins 'ludieke wijze' een (beperkt) aantal karakteristieke facetten van het zoekgebied in beeld te brengen. De inzet is niet geweest om hiermee een natuurgetrouw beeld van de werkelijke situatie te geven. Het lijkt daarom niet juist om uit de omslag af te leiden dat een aspect als 'visuele verstoring' geen rol zou spelen bij de beoordeling van de depot-alternatieven en -varianten. Hiervoor is de inhoud van de startnotitie maatgevend. Deze geeft in hoofdstuk 4 het belang van een goede landschappelijke inpasbaarheid aan.

Onderzoek ter zake wordt onder andere gevraagd in de richtlijnen 2.1, 2.2, 2.5, 2.7, 4.1, 4.2, en 6.2.4.

Ad 8

Waterschap Goeree-Overflakkee

Het bevreemdt het Waterschap dat in de startnotitie niet expliciet wordt beschreven, dat zal worden 'gekeken' naar effecten op de waterkwantiteit, waterkwaliteit en de mogelijke gevolgen van het transport van (verontreinigd) slib. Deze drie zaken kunnen invloed hebben op de kwaliteit van het water en de waterbodems in de polders op Goeree-Overflakkee als gevolg van inlaten van Haringvlietwater.

Behandeling/beantwoording:

Onderzoek ter zake wordt onder andere gevraagd in de richtlijnen 4.2, 4.3.5.1, 4.3.5.2 en 6.2.1.

Ad 9

Van Wijmen Nouwen, advocaten, belastingkundigen, notarissen

Reageert namens de Ambachtsheerlijkheid Cromstrijen te Numansdorp. Het verbaast de Ambachtsheerlijkheid dat er zo weinig duidelijkheid bestaat omtrent de kwantiteit en kwaliteit, van de baggerspecie, waarvoor depotruimte wordt gezocht. Plaatst ook vraagtekens bij de berekening van 30 miljoen m³. Wijst erop dat in de vorig mer-procedure werd uitgegaan van een depotruimte voor 40 miljoen m³. Vraagt zich ook af welke invloed een aangekondigde versoepeling van de Europese richtlijn 'Stortbesluit' heeft op de hoeveelheid en kwaliteit van de te bergen baggerspecie. Vindt het voorts merkwaardig om op de Internetsite van RWS al een vrij nauwkeurige aanduiding van 13 verschillende locaties aan te treffen. De Ambachtsheerlijkheid vermag daarnaast niet in te zien waarom de locatie 'Putten van Cromstrijen' niet als locatie-alternatief kan worden aangemerkt. Naar het oordeel van de Ambachtsheerlijkheid voldoet deze locatie namelijk aan de in de paragraaf 4.1. van de startnotitie geformuleerde uitgangspunten. Is van mening dat bij de beschrijving van de effecten van een (of meer) depot(s) in het Hollandsch Diep, indien haar bestaande baggerspeciedepot (s) daarvan geen onderdeel zal kunnen uitmaken, ook onderzocht dient te worden op welke wijze er onderling beïnvloeding zal kunnen plaatsvinden. Het gaat daarbij niet alleen om geohydrologische, maar ook om gebruiks- en veiligheids-effecten.

Ziet haar vroegere suggestie om zoekgebied uit te breiden ingewilligd.

Bijgevoegd is een brief d.d. 27 mei 1998 van de heer Den Broeder, gericht aan RWS, namens de Ambachtsheerlijkheid en het antwoord van RWS, d.d. 13 juli 1998 op deze brief.

Behandeling/beantwoording:

Met betrekking tot de 13 verschillende locaties wordt opgemerkt dat deze locaties als mogelijke locaties zijn gepresenteerd op de workshop die RWS op 13 november 1997 te Hoeven heeft georganiseerd in het kader van het openplanproces. Deze locaties zijn als te onderzoeken en te bespreken locaties gepresenteerd. Hiermede is geen limitatieve begrenzing gegeven. Andere, kansrijke locaties, dienen eveneens bestudeerd te worden. Zie verder onder andere de richtlijnen 2.7, 2.10, 4.1, 4.2, 5.2.2 en 6.1.6.

Ad 10

Visserijbedrijf M. de Visser

Deze beroepsvisser wijst op de schade die ondervonden zal worden als er in de periode april tot en met mei zou worden gebaggerd.

Behandeling/beantwoording:

Onderzoek ter zake wordt onder andere gevraagd in de richtlijnen 6.1.1, 6.1.2 en 6.1.7.

Ad 11

Visserijbedrijf Nobel

Wijst erop dat als er in het Haringvliet-Oost een belangrijke plaats voor het foerageren van vis- een baggerspeciedepot wordt gecreëerd een belangrijk gebied viswater verloren gaat. Verzoekt om compensatie, als er een besluit wordt genomen voor een depot in Haringvliet-Oost.

Behandeling/beantwoording:

Onderzoek ter zake wordt onder andere gevraagd in de richtlijnen 6.1.1, 6.1.2 en 6.1.7.

Ad 12

Agroplatvorm Moerdijk

De gezamenlijke afdelingen van de landbouworganisaties NCB en GLTO willen dat de nulsituatie inzake kwel vanuit het Haringvliet/Hollandsch Diep naar de polders zo snel mogelijk onderzocht wordt.

Met name de tendens tot intensivering van de productie is belangrijk met het oog op het gebruik van grond- en oppervlaktewater door de land- en tuinbouw, bijvoorbeeld ook voor veedrenking. In het MER dient onderzocht te worden welke effecten het aanvoeren van de specie heeft. Ook de specie die vrijkomt in enkele regionale wateren, waarbij een nauwkeurige aanduiding van deze wateren omschreven moet worden. Acht de omvang van het depot in relatie met het gegarandeerde aanbod (22 miljoen m³) erg groot. Pleiten ervoor uit te gaan van een depot van 22 miljoen m³. Wijzen erop dat een gedeelte van het Hollandsch Diep stiltegebied is. Stelt de instelling van een schadecommissie voor.

Behandeling/beantwoording:

Het MER-rapport moet zicht verschaffen op de (milieu)effecten van de realisering van depotruimte voor verontreinigde baggerspecie in het Hollandsch Diep/Haringvliet-Oost. De richtlijnen zijn bedoeld om ervoor zorg te dragen dat dit op volledige en zorgvuldige wijze gebeurt. Het aspect 'kwel' krijgt hierbij de nodige aandacht (zie onder andere richtlijn 5.3.2).

De reikwijdte van de richtlijnen is echter niet dusdanig dat hiermee kan worden voorzien in de instelling van een schadecommissie. Wel kan er op worden toegezien dat per alternatief de (mogelijke) binnendijkse overlast als gevolg van kwel betrouwbaar in beeld wordt gebracht en als belangrijk criterium wordt meegewogen in de uiteindelijke besluitvorming. Mocht een reële kans op kwel onontkoombaar zijn als gevolg van de realisering van depotruimte, dan zal door de initiatiefnemers worden voorzien in de instelling van een schadecommissie.

Onderzoek ter zake wordt onder andere gevraagd in de richtlijnen 2.3, 5.1, 5.3.2, 6.1.1, 6.1.6 en 6.1.7.

Ad 13

HISWA-vereniging, regio Delta

Deze vereniging mist (op bladzijden. 26 onder 6.3 van de startnotitie) de autonome ontwikkeling, de vermelding van de VERKOOPHAVEN (jachtmakelaardij), die gevestigd wordt (is) bij de noordelijke voorhaven van de jachtensluis van de Volkeraksluizen. Verzoekt om deze aanvulling op te nemen bij de paragraaf gebruiksfuncties.

Behandeling/beantwoording:

Bij de uitwerking van richtlijn 5.3.4 in het MER zal indien relevant, de genoemde verkoophaven in de studie worden betrokken.

Ad 14

D.J.B. Revelman

Vraagt zich (in een uit 12 punten tellende brief) af hoe het mogelijk is dat er na tien jaar nog zoveel gebieden zijn waar nog niet van bekend is wat en hoeveel vervuilde specie er is. Wijst ook door middel van een krantenartikel van 3 juli 1998 op het beschikbaar komen van betaalbare verwerkingstechnieken.

Behandeling/beantwoording:

Onderzoek ter zake wordt onder andere gevraagd in de richtlijnen 2.1, 2.2, 2.3, 2.10 en 4.2.

Ad 15

Boskalis Oosterwijk BV

Wil participeren in het open planproces, zou graag de verdere planning ontvangen en gaat ervan uit een zinvolle bijdrage aan de planontwikkeling te kunnen leveren.

Behandeling/beantwoording:

Zie de inleiding van dit hoofdstuk.

Ad 16

Gemeente Korendijk

Deze reactie vermeidt drie hoofdpunten te weten: 1. procedure, 2. inhoudelijk en 3. standpunt.

1. Procedure

De gemeente verbaast zich over de plotselinge ommezwaai met betrekking tot de uitbreiding van het zoekgebied. De eerste voorlichtingsavond in de gemeente is op 23 juni 1998 geweest. In vergelijking met andere betrokkenen hebben zowel inwoners als gemeente te weinig inspraak etcetera gehad. Is verbaasd dat de gemeente Oost-Flakkee niet in de procedure is betrokken.

2. Inhoudelijk

In de opsomming van relevante nota's ontbreekt het HOP (=Hoeksche Waard Omgevingsplan).

Wijst erop dat de voorgenomen activiteit niet ten koste mag gaan van de bovenregionale uitstraling op het gebied van de recreatie, waaronder de watersport en mist vervolgens deze formulering ten onrechte bij de uitgangspunten, die voor de aspecten natuur, landschap en cultuurhistorie worden gehanteerd. Vindt dat de startnotitie moet worden aangepast, waardoor ook locaties in de nabijheid van een gebied, dat onder de Natuurbeschermingswet valt, worden uitgesloten. In het studiegebied ontbreekt de rivier 'Het Spui'. Ook is verzuimd om de fruitteeltgebieden te noemen, zo ook de jachthaven en het dagrecreatiegebied bij de Hitsertse kade, de jachthaven 'De Put' en de woonconcentratie buurtschap Nieuwendijk.

3. Standpunt

Reële gevaren worden verwacht voor de gezondheid van mens en dier als gevolg van de verspreiding van verontreinigingen vanuit het depot naar de omgeving.

Ook de gebruiksfunctie verdraagt zich naar de mening van de gemeente niet met de totstandkoming van een depot. Spreekt zich - met instemming van haar raadscommissie milieu - nu reeds uit tegen de realisering van een baggerspeciedepot.

Behandeling/beantwoording:

1. procedure:
het is inderdaad zo dat de gemeente Korendijk in een later stadium betrokken is geraakt dan de overige belanghebbenden bij dit project. Het zoekgebied voor de realisering van depotruimte voor verontreinigde baggerspecie beperkte zich namelijk in eerste instantie tot het Hollandsch Diep. Vanuit het door de initiatiefnemers gevolgde 'openplanproces' is vervolgens door belanghebbenden voorgesteld het zoekgebied uit te breiden met het Haringvlietgedeelte tussen Tiengemeten-Oost en de Haringvlietbrug. Dit voorstel is door de betrokken initiatiefnemers overgenomen, waarna de stappen zijn gezet om de gemeente Korendijk alsnog te betrekken in het 'openplanproces'. De initiatiefnemers zijn zich er overigens terdege van bewust dat de gemeente Korendijk vanwege deze latere betrokkenheid thans nog in een 'achterstandpositie' verkeert. Evenwel is het er de initiatiefnemers alles aan gelegen om deze 'positie' zo snel mogelijk ongedaan te maken. Als eerste aanzet hiertoe zijn inmiddels een tweetal voorlichtings-/discussieavonden in de gemeente Korendijk georganiseerd, waarbij door de initiatiefnemers ruimte in de procedure voor het opstellen van het Milieu-effectrapport is geboden voor commentaar en reacties die niet meer vóór het verstrijken van de inspraaktermijn bij het coördinerend bevoegd gezag konden worden ingediend.
Het 'openplanproces' zoals dat vanuit de initiatiefnemers wordt gevolgd, moet los worden gezien van de 'formele' inspraakmomenten voor de m.e.r.-procedure. Hiermee wordt een ieder in staat gesteld om vanaf het allereerste begin van de formele m.e.r.-procedure zijn of haar zienswijze(n) naar voren te brengen. Deze reacties zijn vervolgens meegenomen in de opgestelde richtlijnen ten behoeve van het MER.
2. inhoudelijk:
onderzoek ter zake wordt onder andere gevraagd in de richtlijnen 3.4, 4.1, 4.2, 4.3.8.1, 5.2.1, 5.2.2 en hoofdstuk 6;
3. standpunt:
zie de inleiding van dit hoofdstuk.

Ad 17

Watersportvereniging (WSV) De Put

Deze inspraakreactie is inhoudelijk gelijk aan inspraakreactie nummer 25 van de Werkgroep Haringvliet-Oost.

Behandeling/beantwoording:

Zie ad 25.

Ad 18

Vereniging Natuurmonumenten

De vereniging acht het wenselijk dat de vervuilde specie onder geconditioneerde omstandigheden wordt geconcentreerd. Zij vindt echter de locatie Tiengemeten-Oost geen depotoptie.

De vereniging is ook van mening dat de aanleg van een grootschalig baggerdepot die ertoe leidt dat de vorm van de rivier op een of andere manier wordt gefixeerd, niet past aan wat aan natuur in de Rijn-Maasmonding ontwikkeld zou moeten worden.

Behandeling/beantwoording:

Bij de uitwerking van de locatie Haringvliet-Oost zal aangegeven moeten worden welke consequenties die locaties zal hebben op de ontwikkeling van de natuur in de riviermonding. Strijdigheid met en/of versterking van bestaande en/of afgesproken ontwikkelingen moeten in beeld worden gebracht. Zie onder andere de richtlijnen 3.4, 4.1, 4.2, 5.3.3, 6.1.3 en 6.1.7.

Ad 19

Vereniging Hoekschewaards Landschap

De vereniging is van mening dat het depot zodanig moet worden ingericht dat de mogelijkheid blijft bestaan om de specie te hergebruiken, te verwerken of te reinigen als daar in de toekomst (economisch haalbare) technieken voor worden ontwikkeld. Met het oog op de toekomstige verwerking zou de specie - zo mogelijk - per verontreinigingsgraad, of naar gelang de aard van de verontreiniging, gecompartmenteerd in één locatie, dan wel gescheiden in meerdere locaties, geborgen moeten worden. Bij de aanleg van een depot kan vrijkomend schoon materiaal worden hergebruikt als suppletiemateriaal, bijvoorbeeld voor buitendijkse locaties.

Vindt voorts dat:

- de benodigde depotruimte niet ten koste mag gaan van de natuurwaarden;
- de biologische schade door het ontgraven moet worden meegenomen in de beoordelingscriteria;
- figuur 2 (van de Startnotitie) onvolledig is; de Westerse en Oosterse Laagjes en Griendweipolder ontbreken;
- bij het onderzoeken van de rivierkundige en morfologische effecten de mogelijke beheersvormen van de Haringvlietsluizen onderzocht moeten worden, met als uitersten de nul-variant en de stormvloedvariant.

Behandeling/beantwoording:

Onderzoek (en aanvulling) ter zake wordt onder andere gevraagd in de richtlijnen 4.1, 4.2, 4.3.8.1, 5.2.2, 5.3.3 en hoofdstuk 6.

Ad 20

F.H. Bonjer

De heer en mevrouw Bonjer maken bezwaar tegen aanwijzing van de locatie Oost van Tiengemeten onder andere om de volgende redenen:

- de noodzaak daartoe ontbreekt door natuurlijke afdekking van oud sediment met nieuw sediment;
- de aanleg strijdig is met het beleid ter verbetering van de ecologische hoofdstructuur;
- verspreiding van gevaarlijke stoffen bij een onderwaterdepot na wederinvoeren van eb- en vloedstroom;
- als omdijkt depot door zeer ernstige horizonvervuiling.

Behandeling/beantwoording:

Onderzoek ter zake wordt onder andere gevraagd in de richtlijnen 2.1, 2.2, 2.5, 2.6, 2.7, 4.1, 4.2, 5.3.3 en 6.1.12.

Ad 21

Hoogheemraadschap van West-Brabant

Onderschrijft nut en noodzaak van het realiseren van een baggerspeciebergings. Verzoeken om klasse 2 bagger te mogen bergen.

Wijst op hun inspanningsverplichting om 20% te bewerken en dat de berging van bagger tegen minimale kosten zou moeten kunnen plaatsvinden.

Behandeling/beantwoording:

De richtlijnen (onder andere richtlijn 2.10), vragen nadrukkelijk om in het MER aan te geven om welke hoeveelheden en voor welke klasse(n) baggerspecie de depotruimte moeten dienen.

Ad 22

Brabantse Milieufederatie

Stuurt haar reactie mede namens de Zuid-Hollandse Milieufederatie.

Dringen aan op een verantwoorde risico-inschatting voor alle verontreinigde locaties in de regio, alvorens er nadere studie naar omvang, locatiekeuze en milieueffecten wordt gedaan. De federatie bepleit alternatieve saneringsmethoden, zoals reiniging. Vindt voorts dat de keuze moet vallen op een tijdelijke opslag (op het land) in afwachting van nieuwe verwerkingstechnieken.

Zij wijst ten overvloede op de beschermingsformules en het compensatiebeginsel uit het structuurschema.

Vindt ook dat er ook naar locatie-alternatieven buiten het zoekgebied gekeken moet worden.

Haar inziens is het MMA niet een depot met wat mitigerende maatregelen, maar een oplossing die geformuleerd wordt als milieuhygiënisch beste op grond van een integrale ketenanalyse.

Waarschijnlijk is dit er een die reiniging en hergebruik voorstaat. Onderzoek naar mogelijkheden voor hergebruik dienen niet tot de zandfractie beperkt te blijven.

Behandeling/beantwoording:

Onderzoek ter zake wordt onder andere gevraagd in de richtlijnen 2.1, 2.2, 2.7, 2.10, 4.1, 4.2 en 4.4.3.

Ad 23

M. van der Vos

Deze omwonende verbaast zich erover dat uiterekend in de vakantiemaanden juli en augustus 'besluitvorming' plaatsvindt. Is het oneens met de keuze van de locatie Haringvliet-Oost temidden van een natuur/recreatiegebied.

Behandeling/beantwoording:

Besluitvorming over een locatiekeuze en/of over de omvang van één of meerdere depots heeft nog niet plaatsgevonden. Deze besluitvorming zal pas plaatsvinden nadat het Milieu-effectrapport is verschenen. De wettelijke termijn voor de tervisielegging van de startnotitie van vier weken is juist vanwege de vakantiemaanden verlengd tot acht weken. Zie ook richtlijnen 4.1 en 4.2.

Ad 24

Stichting Klasse 4

Deze Stichting, een cluster van bedrijven die actief zijn op het gebied van de verwerking van baggerspecie, signaleert onder andere een 'beleidsbreuk' (een loslating) t.a.v. de (oorspronkelijke) 20% doelstelling voor hergebruik en maakt hiertegen met klem bezwaar. Maakt ook bezwaar tegen de te onderzoeken alternatieven inzake het MMA. De Stichting vindt dat inzake het MMA als volwaardig alternatief moet worden meegenomen de diverse verwerkingsopties zoals zandscheiding, thermische of biologische reiniging, immobilisatie en dergelijke.

Behandeling/beantwoording:

De richtlijnen vragen nadrukkelijk om in het MER aan te geven waarom storten van baggerspecie (nog) noodzakelijk is. Zie onder andere ook de richtlijnen 2.2, 2.10 en 4.2.

Ad 25

(MEDE-ondertekenaars van) Werkgroep Haringvliet-Oost

Er zijn diverse reacties - zie hiervoor - ontvangen onder de naam van Werkgroep Haringvliet-Oost, deze reacties zijn alle gelijkloidend maar verschillen slechts in ondertekening.

De reactie(s) van de ondertekenaars van de Werkgroep Haringvliet-Oost spitsen hun bezwaren toe op de volgende hoofdpunten te weten: 1. de procedure; 2. de inhoud; 3. de kern van het bezwaar.

1. De procedure

Voelen zich enigszins 'overvallen' door de plannen. De eerste voorlichtingsavond in de gemeente Korendijk is op 23 juni 1998 gehouden. In vergelijking met andere betrokken gemeenten hebben zowel inwoners als gemeente te weinig inspraak en inbreng in het initiatief gehad.

2. De inhoud

In de startnotitie wordt de situatie te Zuid-Beijerland, Nieuwendijk en Tiengemeten in vergelijking met de locaties aan het Hollandsch-Diep sterk onderbelicht. Zij zien hierin een bevestiging dat 'PLAN 14' te onzorgvuldig en inderhaast is gelanceerd. Er wordt op gewezen dat de voorgenomen activiteit niet ten koste mag gaan van de bovenregionale uitstraling op het gebied van de recreatie, waaronder de watersport. Gemist worden volgens deze formulering bij de uitgangspunten, die voor de aspecten natuur, landschap en cultuurhistorie worden gehanteerd. Vinden dat de startnotitie moet worden aangepast.

3. De kern van het bezwaar

De kern van de bezwaren richt zich tegen de keuze van de locatie Tiengemeten/Haringvliet-Oost.

De ondertekenaars verwachten reële gevaren voor de gezondheid van mens en dier als gevolg van de verspreiding van verontreinigingen van het depot naar de omgeving. Ook de gebruiksfunctie verdraagt zich naar de mening van de ondertekenaars niet met de totstandkoming van een depot. Een depot past niet in het cultuurhistorisch gorslandschap. Ook de rust en de rijke flora en fauna, de watersport, dagrecreatie etcetera zal een nieuwe en meer gedifferentieerde natuurontwikkeling belemmeren. Voorts vrezen zij gedurende een kwart eeuw hinder in de vorm van geluid- en stankoverlast en horizonvervuiling. De ondertekenaars spreken zich nu reeds uit tegen de realisering van een baggerspeciedepot en verzoeken de bovengenoemde zeldzame 'schone' locatie niet op te nemen in de MER-richtlijnen voor een baggerspeciedepot.

Behandeling/beantwoording:

1. de procedure: zie hetgeen is gesteld onder ad 16 bij de gemeente Korendijk;
2. de inhoud: onderzoek ter zake wordt onder andere gevraagd in de richtlijnen 4.1, 4.2 en hoofdstuk 6;
3. de kern van het bezwaar: zie de inleiding op dit hoofdstuk.

Ad 26

Commissie voor de milieueffectrapportage

Behandeling/beantwoording:

Het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage (mer) is verwerkt in de richtlijnen. De hoofdpunten van het advies van de Commissie mer zijn als bijlage 2 bij deze richtlijnen gevoegd.

Bijlage 2

Hoofdpunten van het advies voor richtlijnen van de Commissie voor de milieueffectrapportage

De Commissie ziet de volgende hoofdpunten, in onderlinge samenhang, voor het (nieuwe) MER over baggerspeciebergings in het Hollandsch Diep / Haringvliet-Oost.

1. Aanbod en depotcapaciteit; motivering van het voornemen

In het MER dient meer duidelijkheid over het aanbod per baggerdeelstroom¹ te komen, rekening houdend met:

- de ontwikkelingen in het beleid verwijdering baggerspecie, zoals beleidslijn actief bodembeheer, komende nieuwe normering en richtlijnen voor baggerdepots en de ontwikkelingen ten aanzien van preventie;
- het gegarandeerde aanbod onderhoudsspecie: nautisch en waterhuishoudkundig (waar- onder "ruimte voor de rivier");
- het gegarandeerde aanbod saneringsspecie vanwege urgente blootstellings- en verspreidingsrisico's;
- welk deel, het nog niet gegarandeerde aanbod, van de grote hoeveelheid zeer verontreinigde waterbodem redelijkerwijs in aanmerking komt voor sanering. In dat kader is tevens een globale analyse gewenst van de milieuwinst bij definitief storten ten opzichte van niet afgraven ten aanzien van:
 - de risico's van blootstelling aan verontreinigingen voor de mens via verspreiding naar het oppervlaktewater (gebruiksfuncties zoals zwembadwater en inlaatwater);
 - de risico's van ecologische beschikbaarheid via oppervlaktewater en waterbodem (bodemfauna, vogels, vissen);
 - verspreiding van verontreinigingen naar het grondwater (gebruiksfuncties zoals drinkwater en agrarisch water).

De resultaten van deze analyse kunnen tevens een referentiekader bieden voor de beoordeling van het belang van het treffen van verdergaande, emissiereducerende maatregelen (zoals het aanbrengen van een isolerende laag en het toepassen van alternatieve stortregimes).

mogelijkheden tot beperking van het aanbod te storten baggerspecie door verwerking (zandscheiding, reiniging, immobilisatie), nuttige toepassing conform het Bouwstoffen- besluit, actief (water)bodembeheer voor de rivierbeddingen en hergebruik (inclusief verspreiding van klasse 2 specie);

hoe en in hoeverre in het kader van dit grootschalige project² aan het bereiken van de 20% doelstelling verwerking wordt bijgedragen.

2. Aanpak bij ontwikkeling en beoordeling van alternatieven

De volgende aanpak is aan te bevelen:

- selecteer geschikte locaties;
- zoek per locatie mogelijke inrichtingen (depotvormen; uitersten: omdijkt, onderwaterput; combinaties) en betrek daarbij ook reeds de mogelijke nabestemming;
- selecteer daaruit een aantal geschikte locaties met bijbehorende inrichtingen en acceptatiebeleid: betrek daarbij ook de milieueffecten;
- maak combinaties van die geschikte locaties met inrichting (per combinatie de

¹ Baggerdeelstromen: onderhoudsspecie of saneringsspecie van bijvoorbeeld klasse 3, 4 (en waar nodig 2) of klasse 3, 4 en BAGA (en waar nodig 2), dit mede in afhankelijkheid van het nog te bepalen acceptatiebeleid voor een depotvorm (omdijkt, onderwaterdepot).

² Zie Vierde Nota Waterhuishouding, Regeringsvoornemen, pag. 79. Wat gaan we doen? :..... Het toepassen van eenvoudige zandverwijderingstechnieken op grote stortplaatsen' en 'het verder stimuleren van hergebruik van baggerspecie, al dan niet na verwerking.'

maximaal benodigde capaciteit);
selecteer daaruit een beperkt aantal combinaties en beschrijf daarvan de effecten meer in detail;
ontwikkel daarbij ook actief een meest milieuvriendelijk alternatief (MMA).

Bij de selectiestappen (trechtering) dienen de volgende aandachtspunten in acht genomen te worden:

in de eerste stap dienen ongelijksoortige effecten niet te sterk te worden samengevoegd (geaggregeerd); dit bemoeilijkt het beoordelen van de eindresultaten vanuit diverse invalshoeken (doelgroepen/belangen);
in de vergelijking dient als referentie ook de nulsituatie op de betreffende locatie(s) en omgeving zonder depot te worden meegenomen als vergelijkingsbasis ter bepaling van de zwaarte/belangrijkheid van de milieugevolgen van een depot ter plekke;
het uitvoeren van een gevoeligheidsanalyse, waarin zichtbaar wordt gemaakt in hoeverre de volgorde (wenselijkheid) van alternatieven verandert bij een zekere variatie in de toegepaste gewichtensets. Tevens dient te worden ingegaan op de invloed van de gehanteerde aannames.

3. **Gevolgen voor het milieu**

Het gaat vooral om de volgende:

Risico's van verspreiding van verontreinigingen naar het **grondwater**.

Verspreidingsberekeningen vooral tussen 0-100 jaar en tot maximaal 10.000 jaar.

Motiveer de keuze van de gidsstoffen bij deze berekeningen.

Risico's van verspreiding van verontreinigingen naar het **oppervlaktewater** buiten het depot bij enerzijds een omdijkt en anderzijds een (half) open onderwaterdepot ten opzichte van achtergrondniveaus. Motiveer de gekozen gidsstoffen. Bereken de invloed van deze verspreiding op de lokale waterkwaliteit en gebruiksfuncties daarvan, zoals bij (drink)waterinlaten en recreatiegebieden. Hou daarbij rekening met (gefaseerde) wijzigingen in het beheersregime van de Haringvlietsluizen (eventueel te verplaatsen waterinlaten).

Effecten op het **landschap en de natuur**.

Bij de locatiekeuze, de keuze van de depotvorm en de inrichting daarvan dienen tevens de effecten op het landschap en de kansen voor natuurontwikkeling met betrekking tot de inrichting/afwerking in uitgewerkte vorm te worden meegenomen.

De mate van **hinder** voor omwonenden en recreanten ten opzichte van de achtergrond-situatie. Een bijzonder aandachtspunt vormen stiltegebieden.

De milieueffecten van verwerking van baggerspecie op een baggerstortlocatie binnen het plangebied, zoals ruimtebeslag en geluidhinder